

NEODVISNOST

Izhaja tedensko — Velja po pošti dostavljen: na mesec Din 6.—, za tujino na mesec Din 10.— — Oglasi po tarifi

Tednik za vsa javna vprašanja

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova 47 — Telefon 26-16 — Rač. pošne hran. 17.160 — Rokopisov ne vračamo

Roosevelt:

»... sovražniki miru ne bodo uspeli!«

Kot odgovor na gromovniške govore diktatorjev Hitlerja in Mussolinija, se je onkraj »velike luže« oglasil predsednik Združenih držav Roosevelt. Njegov govor je bil zgodovinski. Malokdaj so besede človeka, poglavarja velike države, padle tako ostro, jasno in moško. Rooseveltove besede je vsa svetovna javnost sprejela z velikim navdušenjem. Roosevelt je znova potrdil, da Združene države in njim na čelu on sam, krepko stojijo na braniku svetovnega miru in demokracije. Ob njegovem govoru niso zastrmeli samo diplomati. Milijoni in milijoni ljudi širom sveta so ploskali besedam Roosevelta, ki je v vseh znova obudil vero v poštenje, pravico in medsebojno spoštovanje narodov.

V svojem govoru predsednik ni imenoval nobene države, tudi Japonske ne. Njegov govor je izvenel v principu proti vsem, ki že nekaj let nazaj ne spoštujejo več nobenih mednarodnih pogodb ter v obrambo vsega in vseh onih, ki dragocene človekove pridobitve mnogih rodov čuvajo kot najsvetejši ideal. Roosevelt je govoril proti onim, ki brez vzrokov, brez vojnih napovedi, brez opravičila, pobijajo z bombami nedolžne otroke in žene. V času »miru« podmornice napadajo in potaplajo brez vsakega povoda mirne trgovske ladje. Nekatere države se vmešavajo v državljanske vojne in pobijajo narod, ki jim nikoli ni storil nič žalega. Z ozirom na vse to, ne stoji v ospredju samo ta ali ona prekršitev pogodbe, temveč splošen mir in načelo človečnosti. Devdeset odstotkov držav je pred nevarnostjo, ki jo stalno izzivajo nekatere države.

Predsednik Roosevelt je pozval vse narode in države, da za ohranitev svobode in miru podvzamejo vse potrebno, to je, da se strnejo v sodelovanju za mir. Pri tem je poudaril, da se naj oni, ki stalno izzivajo, zavedajo, da proti tej svetovni mirolojubni skupnosti ne bodo uspeli.

Rooseveltovim besedam so sledila takoj tudi dejanja. Ze naslednji dan po govoru predsednika, je Amerika uradno proglasila Japonsko za napadalno v sporu s Kitajsko ter jo tudi ostro obsodila. Takoj nato je Društvo narodov prejelo iz Amerike obvestilo, da bodo Zedinjene države sodelovale pri vseh težnjah, ki se krijejo z njenimi. Končno je Amerika dala pobudo za sklicanje konference devetih velesil, ki so podpisale pakt o čuvanju kitajske samostojnosti. Roosevelt je s svojim govorom, še bolj pa z dejanji, ponudil Evropi roko v sodelovanju proti onim znanim evropskim silam, ki stalno izzivajo. Amerika je preko predsednika Roosevelta sporočila vsemu svetu, da v današnji borbi fašizma in demokracije stoji na strani vseh onih, ki se bore za svetovni mir in načela demokracije.

Širite „NEODVISNOST“!

Blok demokracije

Med srbskim in hrvaškim narodom je dosežen popoln sporazum

V Zagrebu je bil 7. t. m. ob deveti uri sestanek delegatov združene opozicije pod predsedstvom dr. Vladka Mačka. Na tem sestanku so delegati

ugotovili, da je dosežen popoln sporazum med predstavniki srbskega in hrvaškega naroda. Tekst je bil sporočen javnosti preteklo soboto.

Besedilo sporazuma:

Hrvaška kmečka stranka in Samostojna demokratska stranka, združeni v Kmečko-demokratski koaliciji, ter Narodno radikalna stranka, Demokratska stranka in Zemljoradniška stranka so utrdile naslednji sporazum:

I. Stoječ na principu demokracije, smatramo narodno suverenost za jedro vsake državne organizacije in narod za izvor vsake javne oblasti.

II. Ustava z dne 28. junija 1921 je bila sprejeta brez Hrvatov, ustava z dne 3. septembra 1931 nima moralne obveznosti, ker je v nasprotju z osnovnimi demokratskimi načeli in je bila sprejeta ne samo brez Hrvatov in proti Hrvatom, marveč tudi brez Srbov in proti Srbom. Vlada, ki temelji na enostransko uveljavljeni ustavi in ki se opira le na navidezni parlament, nima nikake avtoritete niti med Hrvati in ne med Srbi.

III. Soglasni smo, da je neobhodno potrebno, da se uvede nov ustavni red, ki bo zasnovan na načelih narodne vladavine in se bo ustvaril kot skupno delo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

IV. Naše stranke se zavedajo, da zastopajo tudi hrvatski in srbski narod, ter stoji na stališču, da je napačil zadnji čas, da se enkrat za vselej prekine z vsemi nedemokratskimi sistemi in režimi ter se omogoči Srbom, Hrvatom in Slovincem sporazumna organizacija državne skupnosti na enako zadovoljstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

V. Edina pravilna pot do tega smotra je, da prevzame državno upravo narodna vlada, sestavljena iz predstavnikov vseh političnih strank, ki imajo dejansko oporo v narodu. Takšna vlada bi morala skupno s krono na dan prevzema uprave:

1. proglasiti začasni osnovni zakon Jugoslavije, s katerim se obenem ukine ustava z dne 3. septembra 1931. Ta osnovni zakon bo vseboval glavna načela države in bi veljal do uveljavljenja nove ustave. V osnovni zakon bodo vnešene naslednje odredbe: da je Jugoslavija nasledstvena ustavna in parlamentarna monarhija; da v Jugoslaviji vlada kralj Peter II. iz dinastije Karadjordjevičev; da do njegove polnoletnosti kraljevsko oblast izvršuje namestništvo; da so državljanske in politične svoboščine zaščitene in da je z jamčen parlamentarni sistem vladavine in slednjic, da bo ustavotvorna skupščina sprejela ustavo z večino, v kateri mora biti večina Srbov, večina Hrvatov in večina Slovencev, narodnih poslancev ustavotvorne skupščine.

2. Istega dne proglasiti pravičen in demokratičen volilni red in razpisati volitve za ustavotvorno skupščino. Vlada mora dati vsa poročila, da bodo volitve za ustavotvorno skupščino izvedene svobodno in da bo prava narodna volja prišla do polnega izraza. Vlada bo odgovorna pred ustavotvorno skupščino po načelih parlamentarizma.

VI. Navedene stranke v duhu te soglasnosti ustvarjajo blok za skupni boj za ostvareitev političnega in državnega programa, vsebovanega v tem sporazumu.

ZAGREB—BEOGRAD, 8. oktobra 1937.

Dr. Vladko Maček, Adam Pribičević, Aca Stanojević, Ljuba Davidović, Jovan M. Jovanović.

Zmaga Ljudske fronte

Nedeljske volitve v Franciji so utrdile moč Ljudske fronte

Ko je bil francoski narod oropan vseh pravic in svoboščin, je v znani francoski revoluciji sam strl okove suženjstva in si sam vzel toliko svobode in pravic, kolikor jih je potreboval za svoj napredek. Ko je pred kratkim časom ogrozila svobodo in pravice francoskega naroda tako imenovanih »200 francoskih rodbin«, je narod sam pomel s pijavkami ljudske krvi. Združila so se delovna ljudstva v skupnost, v močno Ljudsko fronto, ki je prevzela politično oblast v svoje roke. Krizo, ki so jo preživljali francoski delovni sloji, je nova ljudska vlada rešila na ta način, da je z novimi socialnimi zakoni prisilila kapital k povečanju mezd in plač delovnemu ljudstvu. Takoj se je pokazalo zboljšanje. Brezposelnost pa je ljudska vlada omilila s 40-urnim delavnikom. Uzakonila pa je še mnogo drugih odredb, ki so vse v veliko korist delovnim slojem.

Popolnoma neodvisna pa tudi ljudska vlada ni bila od kapitala. Ko ga je z novimi uredbami hotela v živo zadeti, ko se je hotela lotiti polnih žepov kapitalistov in bank, je kapital povzročil njeno krizo. Blum je moral odstopiti in prevzeti mesto podpredsednika vlade. Toda Ljudska fronta je ostala trdno na površju. Tudi nova vlada ni sprejela boja, ki ji ga je napovedal kapital. Francoski delovni sloji so se še tesneje povezali v Ljudski fronti

in se združeno bore za svoje zahteve in pravice.

Kako hudo so se urezali vsi fašistični elementi, ki so napovedovali konec demokratske Ljudske fronte, so pokazale volitve v okrožja, ki so bile v Franciji preteklo nedeljo. (Pri nas se je konca Ljudske fronte veselilo vso časopisje JNS in JEZ.) Nedeljske volitve so imele velik pomen samo za notranost države in vendar jim je evropska javnost posvečala veliko pozornost. Pomenile so trdo preizkušnjo za Ljudsko fronto, ki so ji desničarske skupine napovedale oster boj. Toda Ljudska fronta je pri nedeljskih volitvah zmagala z veliko večino. Danes ve ves svet, da je francoski narod na strani demokratske Ljudske fronte.

Nedeljske volitve so se izvršile v Franciji v najlepšem redu in miru. Volilni rezultati pričajo, da je dala Francija znova svoj glas za svobodo in demokracijo. Predsednik vlade Chautemps je izjavil, da so volitve pokazale ustaljeno razmerje med strankami. Največji napredek so pokazali sorazmerno socialisti. Njihovi pridobljeni glasovi gredo v škodo radikalom in desničarski opoziciji. Komunisti so razvili zelo živahno agitacijo, obdržali pa so le svoje opozicije, ker ni bilo volitev v Parizu in senskem okraju, kjer so najmočnejši. Radikalni so obdržali svoje mandate.

Beneš:

»... socialna pravičnost je najboljša garancija za mir...«

Te dni je predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš sprejel delegate Mednarodnega urada dela. Ravnatelj urada H. Butler, je pozdravil dr. Beneša s posebnim poudarkom, ko je njega in republiko označil za najgorečnejša sodelavca in pobornika pri ureditvi vseh spornih vprašanj med narodi, ki danes nenehoma groze porušiti svetovni mir. Predsednik dr. Beneš je v svojem odgovoru z nekaterimi značilnimi stavki nakazal pot do ureditve sedanjih vzburanih razmer, pri čemer bi naj imel največ zaslug Mednarodni urad dela.

Predsednik dr. Beneš vidi v Mednarodnem uradu dela ne samo institucijo, ki se bori za svetovno uravnoteženost na socialnem polju, ampak še veliko bolj vpliven faktor pri urejanju vseh mednarodnih političnih in gospodarskih vprašanj. Gospodarska povezanost med državami prinaša velike koristi. Trdno in dobro organizirane mednarodne gospodarske vezi ustvarjajo prav tako trdne politične pogodbe in kar je najvažnejše: zaradi velikega prometa se vse bolj zmanjšuje brezposelnost. Prepričan sem, tako je dejal dr. Beneš, da bi vse države in vlade lahko s primernim sodelovanjem v gospodarskih rečeh zmanjšale ali celo odpravile vse dosedanje težave. Prav zato je treba z vso resnostjo upoštevati prizadevanja Mednarodnega urada dela. Neprestano nadziranje države nad gospodarstvom, mora biti značilnost pri novem socialnem urejanju države, a prva skrb in dolžnost sodobnega državnika mora biti razumna socialna politika. Le tako bomo prišli do socialno pravične urejenosti, ki je obenem najboljša garancija za mir. Sodobna mednarodna socialna zakonodaja mora čimprej rešiti vprašanje skrajšanja delovnega časa. Racionalizacija in mehanizacija proizvodnje, ki pa sta šele na pohodu, že dolgo zaskrbnjujeta državnike: kako zaposliti delavstvo in uradništvo, žrtvi modernega napredka? Zaenkrat je edini izhod ta, da se skrajša delovni čas. Prav tako pa je treba čim prej izvesti trdno zgrajen način socialnega zavarovanja. Zaščita žene in otroka, delavčevega življenja in zdravja, to so problemi, ki za ves kulturni svet pomenjajo veliko potrebo in dolžnost. Vse to pa bomo dosegli samo v pametnem sodelovanju vseh stanov, ki se zavedajo duha sedanjega časa.

Z- Tretja obletnica smrti kralja Aleksandra. Jugoslavija je vidno proslavlja tretjo obletnico smrti kralja Aleksandra I. Delo v državnih uradih je počivalo, šole niso imele ponka, v cerkvah vseh veroizpovedih pa so bile žalne svečanosti.

NAROČNIKOM!

Da bi mogli našim naročnikom sporočiti besedilo sporazuma in nadaljnje ukrepe združene opozicije, se je list nekoliko zakasnil. Uredništvo.

Močna in enotna slovenska fronta je naša narodna potreba

Naš čas zahteva strankarsko strpnost, podreditev vseh notranjih strankarskih interesov skupnemu interesu slovenskega naroda in združitev vseh konstruktivnih sil, naprednih ali konzervativnih, revolucionarnih ali miroljubnih v eno samo močno slovensko akcijo

Nadaljujemo s predlogi, ki jih je napisal za naš list znani borec za slovensko samoupravo, in član izvršnega odbora Slovenskega kmečko-delavskega gibanja, g. inž. Anton Stebi, v prepričanju, da bo njih uresničitev pomenila zgodovinski prevrat v slovenski politiki, obenem pa važen korak za nadaljnje uspešno slovensko politično udejstvovanje.

Za ustanovitev enotne slovenske fronte s skupnim programom bi prišle v poštev naslednje skupine:

1. Socialistična stranka, ki je že pred letom sklenila podoben sporazum, pa ga je pred kratkim iz formalnih razlogov odpovedala.
2. Slovensko kmečko-delavsko gibanje kot ideološka zaveznica združene opozicije pod vodstvom dr. Kuvovca.
3. Slovenska skupina Mačkovega gibanja pod vodstvom dr. Lončarja.
4. Pristaši bivše Slovenske ljudske stranke (SLS), ki so ostali zvesti prejšnji avtonomistični usmerjenosti stranke.
5. Pristaši bivše narodno napredne politične ideologije, ki se niso včlanili v Jugoslovnski nacionalni stranki (JNS) in ki so ostali zvesti nekdanjim narodno naprednim tradicijam.
6. Vse tri sindikalne organizacije našega delavstva, katerim nalagajo lastni interesi, stremjenje po čim hitrejši osamosvojitvi Slovenije, v kateri bo delavstvu zagotovljen boljši življenjski položaj.
7. Skupina okrog tednika »Slovenija«, ki se načelno bori že šest let za slovenski politični program.
8. Skupina bojevnikov, ki so se odcepili od onih, ki so se udinjali znani vodilni stranki.
9. Pretežni krog slovenskih razumnikov, ki je že od nekaj usmerjen v duhu najširše svobode, zlasti skupini okrog revij »Sodobnost« in »Ljubljanski zvon«.
10. Vse gospodarske organizacije, ki v svojih glasilih že danes odločno zahtevajo preureditev države v omenjenem smislu.

Če združimo vse našete skupine, v enotno, rahlo povezano, toda načelno nekolebajočo skupnost, premore ta slovenska fronta že danes vsaj deset javnih glasil, ki bi z mnogo močnejšim razmahom zastopala interese svojih skupin, ker bi se lahko sklicevala na splošno vzajemnost in vsenarodno soglasje.

Napram ostalim političnim činitelem v državi pa bi mogli to skupnost predstaviti kot edino in pravo zastopstvo slovenskega naroda. S to združitvijo bi za vedno pokopali našo nesrečno razcepljenost in malodušnost vseh do sedaj neopredeljenih narodnih sil, ter združili večino slovenskega naroda v enem taboru.

„Vztrajnost in solidarnost“!

Eno pa je pogoj za pravilnost gornjega računa, in sicer, da mora pri združitvi vsak posameznik ali organizirana skupina zastopati vse druge interese materialnega in socialnega značaja. Nobene skupine ali organizacije ne sme boleti, če bi izgubila nekaj na svojem popolnoma svobodnem gibanju, ko se je morala odreči za nekaj časa dvomljivi pravici strankarskega blatenja in obračunavanja. Nobena organizacija ne sme prekršiti sklenjenega sporazuma, tudi če bi njej pretil razpust iz razloga, ker se je pridružila izrazito političnemu udejstvovanju.

Kar so dosegli Hrvati s svojim organiziranim delom in žrtvami, to moramo in moramo tudi mi Slovenci. Za nekaj časa je potrebno, da pozabimo na vse druge socialne in kulturne razlike. Spoštovati moramo to, kar smo do danes nepotrebno blatili in moramo solidarno odbijati vse udarce prizadete kateremukoli članu skupnosti. Vztrajati v tej soli-

darnosti do izvojevanja naše samostojnosti mora biti geslo vzajemnega dela in poročstvo za dosego našega namena.

Kdor pa misli, da bomo ta namen dosegli brez žrtev, se zelo moti in namerno vara sebe in druge. Kdor se vnaprej boji teh žrtev in neodločno stoji ob strani, se mora zavedati, da ruši stebre, na katerih je zgrajeno vse naše upanje. Kdor misli, da bomo avtomatično deležni vseh političnih svoboščin in narodne samostojnosti, čim izvojujejo Hrvati zmago hrvaškemu vprašanju, je podoben parazit.

Omenjene zapreke bi mogle okrniti pravilnost gornjega računa. Zavedati se moramo dejstva, da so ti nas nevedni vplivi največja zapreka pri reševanju tako jasnega problema, kakor je združitev vseh razpoložljivih sil v skupno fronto. Res je pa tudi, da segajo te zapreke samo do tja, kjer se razum ne uveljavi, ali kjer se hoče z njimi prikriti druge razloge, ki se jih javnosti noče odkriti.

Organizirajmo skupno akcijo!

Delo teh sil, ki z različnimi izgovori in neutemeljenim zavlačevanjem ustvarjajo težave za formiranje enotne slovenske fronte, je v tej dobi naravnost izdajstvo narodnih interesov, ki jih moramo prav v tem trenutku predpostaviti vsem ostalim kulturnim, socialnim ali gospodarskim interesom gotovih skupin in organizacij naše družbe. Vsak resen in dobro hoteč pristaš združitve se mora vprašati, ali se ti ljudje resno zavedajo važnosti današnjega časa, ko priznavajo to resnost v neobveznem pogovoru in celo v svojih glasilih. Ni dovolj, da posimo združitev, skupnost in zavednost na jeziku, ni dovolj, da smo vsi z jezikom za samostojno Slovenijo, ampak je potrebno, da se za združitev in složnost skupno borimo. Nujno potrebno je, da skupno organiziramo močno akcijo, ki bo zajela ves narod. Ali ni naravnost nespametno, da se med nami pojavljajo razne posamezne akcije, kakor na primer akcija za razširitev bolnišnice in izpopolnitev slovenske univerze v Ljubljani, s katerimi beračimo za priznanje naših upravičenih zahtev in beračimo za podelitev potrebnih sredstev iz naših dajatev državi?

Za vseobsegajočo akcijo pa, s katero bi z enim samim udarcem rešili vse te posamezne zadeve, ni mogoče zbrati vseh naših narodnih sil! Ali ni sramotno za ves slovenski narod, da Srbom, Hrvatom in tujini ne moremo pokazati enotnosti naroda v tako važnem vprašanju kakor je slovensko vprašanje? Ali nas ni sram pred našo lastno javnostjo, da nam tako Srbi kakor Hrvati radi naše neozdravljive razcepljenosti, hlapčevstva in malodušnosti sploh ne pripisujejo nobene odporne sposobnosti. Čemu se potem čudimo, če tudi ne vpoštevajo naših narodnih zahtev!

Ali se res vsi oklevajoči in brezbržni ne zavedajo, da smo pred najvažnejšim zgodovinskim trenutkom, čigar posledice bodo za nas porazne, če bomo ta trenutek v svoji običajni otopenosti zamudili? Kaj nam bo koristil poznejši jok in kletev, ko bomo zopet za desetletja potisnjeni v še hujše trpljenje! Ali res zaslužimo zaničevanje vseh naših sosedov prav mi Slovenci, ker stalno doprinašamo dokaze, da nimamo združevalnih in državno ustvarjajočih sposobnosti in da ne znamo v trenutkih časovne dozorelosti priboriti sebi polno vrednosti pogodbena?

Od besed k dejanjem!

Že dve leti pretresamo najresnejše vse znanstvene in banalne, realne in dozdevne, gospodarske in nadčutne razloge o problemu potrebe in načina ustvaritve slovenske enotnosti in skupnosti v boju za samoupravo Slovenije, ne da bi se smotru približali le za korak. Sposobni smo pa, da že dve leti in še več ob-

ravnavamo to vprašanje, kajti demagogije za prikrievanje nevolje in strankarske sebičnosti, nam ne bo tako kmalu zmanjkalo.

Končajmo znanstvene razprave o slovenstvu in o slovenskih potrebah! Ustanovimo skupni akcijski odbor, ki bo stalno med narodom na delu, ki bo združeval vse razcepljene sile, ki bo skupno izdelal gospodarski, socialni in politični okvir samoupravne Slovenije, kakršno bomo zahtevali od solastnikov naše države in ki bo pripravil vse za odločilni in zaključni akt državnega sporazuma! Ne zapravljamo zopet tednov in mesecev za razprave o načinu sestave tega akcijskega odbora in za presojo pravilne razdelitve dela in pogolev, po katerih bi posamezne skupine vstopile v ta odbor. Glasila ob začetku omenjenih skupin naj svojim pristašem javilo soglasnost s tem korakom in naj podpro delo skupnosti s trajnim klicanjem nepretrgane ljudske akcije. Prej našete skupine naj določijo zastopnike, ki naj se konstituirajo kot permanentni narodni akcijski odbor — narodni svet iz dobe 1918. — in naj z vso energijo širijo prvotni krog, dokler ne bodo v njem združene vse sorodne slovenske skupine.

Kdo bo zastopal slovensko ljudstvo?

Pred nami se je preko noči pojavilo vprašanje, kdo bi in kdo bo zastopal slovenski narod pri novi preureditvi države. Radi razobnanega voditeljstva in hegemonije narodnega zaupanja iz nedavnih in sedanjih časov moramo to zadevo kritično raziskati. Dosedaj še nimamo Slovenci nobenega učinkovitega dokaza, kdo to zaupanje ima in kdo si ga le neopravičeno prilašča. Tega dokaza ne moremo imeti, ker so do danes manjkali ustvarjalni elementi za dosego takega dokaza. Manjkali so popolnoma svobodni izrazi in ukrepi narodne volje.

Pri slovenskih političnih razmerah je to vprašanje umestno. Če je skupina ljudi — ne narod! — že pripisala gotovi stranki avtoritativno zastopstvo naroda, ali če je ta skupina že poklicala in povzdignila nekoga,

za voditelja naroda, še ne pomeni, da je storil narod. Tudi če krepijo takšno proglašitev številni podeželski tabori, na katerih ne pride do izraza prava in celokupna ljudska volja marveč le spodobnost strankinih funkcionarjev, še ni rečeno, da so ti organizirani izrazi navdušenja že dokazi zaupanja slovenskega ljudstva. Čim bolj so se prikazovali med narodom dvomi in tajni odpori proti temu samozvanstvu, tembolj se je ljudstvu utepalo v glavo, da je takšno voditeljstvo volja vsega naroda. To pa ni res, če objektivno presodimo današnje razpoloženje našega naroda. To omenjamo zato, ker bo gotovo časopisje zanikalo umestnost tega vprašanja s prepričevalno trditvijo, da je narod že odločil, kdo ga bo zastopal v novem narodnem predstavnstvu.

Slovenska fronta ali JRZ ali JNS?

Če torej razčlenimo to vprašanje z zreljšča trenutnega političnega položaja, potem je jasno — če pravočasno ne ustvarimo organizirane enotne slovenske fronte — da se bosta pogajala na merodajnih mestih o bodoči preureditvi države dva, sedaj legalno obstoječa politična tabora, in sicer JRZ in JNS. Da JNS nima za seboj deset odstotkov slovenskega naroda je vsakomur znano kdor pravilno gleda na današnje razpoloženje slovenskega ljudstva. Zato je jasno, da ta skupina ne more biti upravičena, da bi govorila in se pogajala v

imenu slovenskega naroda. Jasno je pa tudi, da 46 odstotkov, kolikor je zbrala druga slovenska lega'na skupina pri zadnjih občinskih volitvah, in sicer pod pritiskom javnega glasovanja

ne predstavlja večine slovenskega naroda. Pri tajnih volitvah bi ta številka glasov najbrže skopnela še pod 30. Logičen zaključek je:

1. da se bodo, če ne bo ustvarjena slovenska fronta, merodajni činitelji pogajali z zastopstvom, ki ne zastopa večine naroda in

2. da bo ena skupina hotela drugo iz prestižnih razlogov nadvladati in bo to nadvladanje koreninilo v licitiranju naših narodnih zahtev. S progresivnim popuščanjem na škodo naše samostojnosti bo skušala ena skupina nadmodriti drugo, kar bi imelo za posledico, da tudi tem potom dosežena rešitev ne bi bila dokončna.

Kakšen bi bil rezultat pogajanj s takimi zastopniki je lahko ugani.

Ponovno izdajstvo naših narodnih in političnih pravic, ponovna okrepitev že itak močnejših nasprotnikov. Tej nevarnosti se bo v usodnem trenutku slovensko ljudstvo izognilo, če bo zamenjalo gornji dve skupini z vso narodno skupnostjo, ki bo imela za seboj res večino našega ljudstva. Zato je ustanovitev močne in enotne slovenske fronte narodna potreba, zato je pravočasni sporazum in začasna združitev vseh prej imenovanih skupin najvažnejša naloga današnjega časa.

Popolnoma zgrešeno je, če se hoče gotove politične skupine, ki so po položaju, ustvarjenem po letu 1921., sodelovale v vladah, oprostiti odgovornosti za vse krivice, prizadete narodu. Razumljivo je pač, da je ena ali druga politična skupina poizkusila s krajšo dobo sodelovanja v vladi omiliti trenutno bedo in zapostavljenost naroda.

Naravnost neodpušljivo pa je če se vkljub stalno se ponavljajočim izkustvom o teh pogrešnih poizkusih in vkljub ugodni politični situaciji za dosego preureditve države v federativnem smislu še nadalje vztraja na tem nesrečnem kompromisarstvu, kakor se je to izvršilo v letu 1935!

Zgradimo novo slovensko politiko!

Tudi Hrvati so sodelovali v raznih vladah na podoben način. Toda Hrvati so se iz takšnih poizkusov vendar nekaj naučili. Spoznali so brezuspešnost nadaljevanja takega kompromisnega sodelovanja in napravili za vedno konec tem neuspehim dobam državnega soustvarjanja z logično in pozitivno posledico. Odrekli so se za vedno takemu sodelovanju in postavili rešitev hrvaškega vprašanja v ospredje vsega njihovega političnega sodelovanja v tej državi.

Slovenci pa bomo tako dolgo udinjani samouničevanju vseh pravic in dobrin, dokler bosta vodila usodo slovenskega naroda tradicionalna predstavnik našega političnega življenja: klerikalizem in liberalizem. S slovenskim klerikalizmom in liberalizmom moramo enkrat za vselej pomesti. Ustvariti moramo to, kar mora naravnim potom stopiti na njih mesto: mimo prejšnjih — če nočejo z nami — enotno narodno gibanje za dosego enega edinega smotra naše narodne samostojnosti. Preresni so današnji časi za farške gonje, za pobljanje framazonov in komunistov, za sistematično rušenje našega ugleda. Naš čas zahteva strankarsko strpnost, zahteva podreditev vseh notranjih strankarskih interesov skupnemu interesu slovenskega naroda in združitvi vseh ustvarjajočih sil, naprednih ali konzervativnih, revolucionarnih ali miroljubnih v eno samo, a zato toliko močnejšo akcijo.

Kronika

z. Sedemnajsta obletnica koroškega plebiscita. 10. oktobra letošnjega leta je minilo sedemnajst let, ko je bil najlepši kos slovenske zemlje s 100.000 Slovencev odtrgan od našega narodnega telesa. Ali smo si Slovenci ob tem črnem zgodovinskem dnevu izprašali vest, kaj smo v vseh teh letih storili za brate in sestre naše krvi onstran Karavank? (Radi praznobice gradiva bomo obširnejši članek o koroškem plebiscitu objavili v prihodnji številki.)

z. Dvajseta obletnica Krekove smrti. Slovensko ljudstvo se je pretakli petek spominjalo 20. obletnice smrti dr. Janeza Ev. Kreka. Slovenski listi so dr. Kreku posvetili dalje spominjske članke. Poveljevali pa so ga tudi takšni, ki so izdajali njegove oporoke slovenskemu narodu.

z. Zvižanje uradniških plač. Ministrski svet je sklenil s 1. novembrom povišati draginjske doklade državnih uslužbencev, plače uradniških pripravnikov in nagrade dnevničarjev.

z. Učiteljska Mala antanta. Na kongresu romunskih učiteljev, ki so se ga udeležili tudi zastopniki jugoslovanske in češkoslovaške učiteljske organizacije, so sklenili osnovati učiteljsko Mala antanto, ki bo mela sedež v Pragi.

z. Nove železne livarne v Zenici. Ob navzočnosti zastopnikov beograjske vlade so bile odprte v Zenici velike železne livarne.

z. Novi kolki. S 1. oktobrom so bili izdani v promet novi kolki po 50 dinarjev. Dosedanji kolki so veljavni še do 29. decembra t. l.

z. Učitelji stavkajo. Ne pri nas, marveč na Poljskem je radi razpusta zveze poljskih učiteljev pričelo stavkati 53.000 učiteljev. Poljska vlada je zašla v težavni položaj radi razpusta učiteljske organizacije. Razpustila pa jo je zato, ker je tesno sodelovala z levičarji.

z. Roparski napad na angleško ladjo. V Sredozemskem morju je neznana podmornica napadla angleško vojno ladjo. Napad je povzročil v angleških krogih razburjenje.

z. Zagrebški nadškof dr. Bauer je nevarno zbolel in so v skrbeh za njegovo zdravje.

z. Devet novih gimnazij bodo odprli v tekočem šolskem letu v naši državi. Tri bo dobil Beograd.

z. Stavke v Splitu. V Splitu stavkajo ključavničarski in mehaniški delavci. Stavkati pa so pričeli tudi drvarski delavci.

z. Štiri slovenske potrebe. V Ljubljani so pokrenili gospodarsko akcijo za železniško zvezo z morjem preko Črnomlja in Vrbovskega na Sušak, akcijo za skrajšanje cestne zveze od Ljubljane do morja, akcijo za novo bolnišnico v Ljubljani in akcijo za poglobitev železnice v Ljubljani. Pa ima naša slovenska zemlja še več nučnih in važnih potreb, katerih neugodna rešitev bo porazno vplivala na slovensko gospodarstvo.

z. Turneja sovjetskih pevcev po Češkoslovaški. Po uspešnih nastopih v Parizu je slovit zbor Rdeče armade pod vodstvom profesorja Aleksandrova priredil več koncertov v Pragi in drugih krajih. Izbrava poti preko Pariza v Prago ima tudi simboličen pomen: mirovna zveza med Francijo, ČSR in SSSR velja tudi obrambi narodne kulture pred fašističnim barbarstvom. Po končani turneji so se na praškem kolodvoru od gostov poslovili službeni predstavniki češkega vnanjega in vojnega ministrstva.

z. Pozdrav 8. kitajski armadi. Delavske organizacije Sanghaja so poslale pozdrav in čestitke poveljstvu 8. kitajske armade, ki je zmagovito zavrnila japonsko prodiranje v pokrajini Šansi. Kakor znano je bil to prvi spopad med bivšo rdečo, zdaj 8. kitajsko armado in Japonci, ki se je končal s popolnim porazom Japoncev.

z. Tisoč španskih otrok je bilo poslanih v Moskvo, od koder jih bodo poslali v razna ruska mesta. Prav toliko otrok je sprejel tudi Berlin.

z. Odgovor fašističnim načelnikom. Kot protest proti divjaškemu napadu posadke dveh italijanskih šolskih ladij na sedež italijanskih protifašistov v Tunisu, so tuniški pristaniški delavci te dni odklonili raztovorjenje italijanske ladje »Cita di Palermo«, ki se je morala z vsem tovorom vrniti domov. V Regio Emilia so aretirali več fašističnih milicnikov, ker so skrivaj poslušali madridsko oddajno postajo.

z. Vrednost tujega denarja. Minister za finance je odredil za oktober te uradne tečaje:

1 napoleon	298.50
1 zlata turška lira	339.70
1 angleški funt	238.—
1 ameriški dolar	43.25
1 kanadski dolar	43.—
1 nemška marka	13.50
1 zlot	8.15
1 avstrijski šiling	8.40
1 belg	7.25
1 pengö	8.60
1 braziljski milreis	2.65
1 egiptovski funt	240.—
1 urugvajski pezos	23.—
1 argentinski pezos	13.—
1 čilski pezos	1.35
1 turška papirnata lira	34.75
100 albanskih frankov	1410.—
100 francoskih	170.—
100 švicarskih frankov	1000.—
100 italijanskih lir	226.—
100 nizozemskih gold.	2390.—
100 bolgarskih levov	45.—
100 romunskih levov	32.—
100 danskih kron	955.—
100 švedskih kron	1100.—
100 norveških kron	1075.—
100 pezet	250.—
100 drahem	39.—
100 češkoslov. kron	151.—
100 finskih mark	94.50
100 letonskih lat	810.—

Številke o kmečkih dolgovih

povedo, da je slovenski kmet najbolj zadolžen in da je doslej največ odplačal

vzela izterjave, prijavi 4140 denarnih zavodov 651.155 kmetov-dolžnikov, ki so skupno dolžni 2 milijardi 816 milijonov 185.000 dinarjev.

Da bi omenjena banka lažje iztirjala kmečke dolgove, je ustanovila podružnice v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu. Po podatkih banke so upniki, dolžniki in dolgov razdeljeni tako-le:

	denarni zavodi:	kmetje dolžniki:	dolgovi v tisočih Din
Ljubljana	514	54.186	550.813
Zagreb	850	130.593	536.606
Beograd	2142	323.538	1.407.452
Sarajevo	634	142.838	321.312
	4140	650.155	2.816.185

Po dosedanjih podatkih Privilegirane banke so kmetje dolžniki plačali do 28. septembra t. l. skupno 74 milijonov 200.000 dinarjev. Na področju ljubljanske podružnice je vplačalo prvi obrok 75% v višini 39%, na področju zagrebške 60% v višini 36%, sarajevske 22% v višini 13%, beograjske centrale pa 41% v višini 35%, ali v številkah:

	štev. dolž. ki so plač.	vplačano v milijon Din:	bi morali vplačati v milij. Din:
Ljubljana	40.388	17.6	44.9
Zagreb	78.385	15.8	43.2
Beograd	133.701	41.0	114.8
Sarajevo	30.902	3.4	26.2

Glede odplačila dolga je zopet slovenski kmet na prvem mestu. Plačali pa so prvi obrok predvsem kmetje, ki so dolžni do 25.000 dinarjev in ki jim je bil dolg znižan za polovico. Ostali dolžniki, ki bi morali plačati prvi obrok v iznosu 10% celotnega dolga, povečini čakajo na rešitev prošelj za znižanje na 30—50% in so

upravičeno zahtevali, naj bi se pri njih odložilo prisilno izterjevanje. Privilegirana banka v Beogradu pa je na stališču, da prisilnega izterjevanja ni mogoče odložiti, in tudi ni doslej še dala nobenih možnosti, da bi ti dolžniki odplačali vsaj delno prvi obrok.

Gornje številke nam povedo, da slovenski kmetje najbolj redno plačujejo svoje dolgove, čeprav so najbolj zadolženi. Kmetje dolžniki pa, ki svojih obveznosti pod nobenimi pogoji niso mogli izpolniti, žive v velikem strahu, da bo zapel brezobzirno na njihovem dvorišču eksekutorski boben.

Pri kmečkih dolgovih pa ni upoštevano dejstvo, da v prijavljenih dolgovih niso stvarno všteti vsi kmečki dolgovi. Denarni zavodi in banke so posojale denar le takim, ki nekaj imajo. Ogromno pa je število takih, ki radi siromaštva sploh niso dobili posojila pri denarnih zavodih. Takšni siromaki so naši kočarji, ki jih je v državi nad 400.000 Dolgovih teh znašajo prav gotovo dvakrat toliko kakor prijavljeni dolgovi. In kdo se bo usmilil teh? Kdo bo zaščitil te in kdo bo priskočil na pomoč prezadolženim obrtnikom, uradnikom, delavcem in drugim iz delovnih slojev? Nekdo je prav gotovo odgovoren za njihovo usodo!

Kmečki dolgovi so naš krvaveč gospodarski problem, kateremu bodo morali krmari našega gospodarstva posvetiti vso skrb, če nočejo dopustiti, da se bo zrušil ta gospodarski steber države. Porazne za naše kmečko gospodarstvo so številke, ki nam povedo, da je Privilegirani agrarni banki v Beogradu, ki je pre-

Brezposelni učiteljski abiturienti

o letošnjih nastavitvah. — Pravično bi bilo, da bi najpotrebnejši dobili kruh. — V Jugoslaviji je štiri milijone nepismenih.

Uredništvo je prejelo za objavo naslednji dopis:

»Brezposelni učiteljski abiturienti iz Slovenije in Hrvaške so 26. septembra priredili skupen izlet na Kozje pri Zidanem mostu. V razpravljanju svojega težkega položaja so se posebno zaustavili na vprašanju letošnjih nastavitvah novih učiteljev in z nevoljo ugotovili, da način, po katerem se vrše te nastavitve, ne ustreza zahtevam in potrebam ogromnega števila učiteljskih abiturientov z obeh pokrajin. Ugotovili so, da se nastavitve niso vršile iz socialnih vidikov, niti po vrstnem redu. Medtem, ko še vedno čakajo na službo kolegi in kolegice letnikov 1933 in 1934, je bilo nastavljenih več kolegov in kolegic iz letnika 1935 in 1936, čeprav so gmojne razmere pri večini nastavljenih še precej povoljne. Da so pri nastavitvah odločevali drugi momenti, kakor navedeni (vrstni red in socialne potrebe), je jasno. Svoje ugotovitve lahko s konkretnimi primeri dokažemo in podprejo — Nenameščeni učitelji.«

NAROČNIKOM IN PRIJATELJEM!

Radi težkoč, ki so nastale, so morali v današnji številki izostati članki o sporazumu in prav tako članki, ki so v zvezi s sporazumom med srbskim in hrvaškim narodom klicali slovenski narod k skupnosti. Današnja številka se je torej še bolj zakasnila.

Uredništvo.

FAŠIZEM IN MALI NARODI.

General Franco je po zmagi nad katoliškimi Baski prepovedal rabo baskovskega jezika. Na Primorskem prepovedujejo iznova slovensko petje po gostilnah. V Lužici so hitlerjevske oblasti razpustile vse kulturne organizacije lužiških Srbov in aretirale vodstvo. V zgleadni državi klerofašističnega korporativizma pripravljajo, deloma pa že izvajajo, razne raznarodovalne organizacije ob zvezi podpori avstrijskih hitlerjevcev največja kulturna nasilja nad slovenskim življenjem na Koroškem. Pri nas pa se najdejo ljudje in to še celo taki, ki jemljejo slovenstvo v zakup, in se navdušujejo za enega ali drugega od teh predstavnikov režima nacionalnega zatiranja, najrajši pa za vse skupaj.

z. Mussolinijev sin Bruna je odšel kot dobrovoljec v Španijo in se bori na strani uporniškega generala Franca proti španskemu ljudstvu.

Sočasno, ko smo prejeli gornji dopis, poroča naše dnevno časopisje, da prebivalstvu Jugoslavije primanjkuje šol in učiteljev. V državi je še vedno nad štiri milijone ljudi, k ne znajo čitati in pisati! Potrebno bi bilo zgraditi nekaj nad 3000 šol ter namestiti okoli 10.000 učiteljev. V tem primeru bi nam primanjkovalo učiteljev, čeprav bi bili tisoči sedaj brezposelnih učiteljskih abiturientov nameščeni. Gornje številke in pa dejstvo, da je ogromno število učiteljskega naraščaja brezposelnega, daje kaj čudno sliko našega šolstva. Naša država velja za najnaprednejšo na Balkanu, njeno šolstvo pa menda zaostaja za nekaterimi državami, ki so izrazito balkanske. Naša prosvetna politika bi že davno morala stremeti za tem, da bi prišli vsi kraji države do šol in učiteljev, ki bi zmanjšali, za nas kar sramotno število nepismenih. Čeprav smo Slovenci v državi glede šolstva še na najboljšem, vendar tudi pri nas ni še vse popolno in v redu. Večina naših šolskih poslopij ne ustreza zdravstvenim zahtevam, primanjkuje pa tudi učiteljev. Uradno je na razpolago še 150 praznih mest, stvarna potreba pa je gotovo tolikšna, da bi bilo lahko brez gnječe nameščenih vseh 500 slovenskih brezposelnih abiturientov. Med številnimi zahtevami, ki jih je te dni postavljala Beogradu Slovenija, mora biti tudi zahteva po izboljšanju slovenskega šolstva. Z ozirom na višino davkov, ki jih Slovenci pošiljamo z največjo vestnostjo v Beograd, imamo do tega polno pravico.

Slovenski učiteljski abiturienti čakajo že po tri, štiri in tud pet let na namestitev. So to večinoma sinovi in hčere najrevnejših slojev, ki so z največjimi težavami in pritrgovanjem od ust doštudirali učiteljske. Zelja mladih abiturientov, da se čimprej osamosvojijo in s tem pomagajo sebi in staršem, je naletela na veliko razočaranje: zanje ni kruha! Država neposredno vsakemu abiturientu jamči za nastavitev, saj so šole izključno državne in so abiturienti vezani na državno službo. Mimo tega pa je šolska izobrazba abiturientov strokovna, brez prave koristi za kako drugo privatno službo, primerno intelektualcem. Tako so abiturienti prepušeni brezposelnosti, ki jim ubija duha in telo. V veliki bedi in pomanjkanju so se nekateri abiturienti in abiturientke poprijele dela v tovarnah, da s trdim delom pomagajo sebi in svojcem...

Kronika

p. Popolna zmaga Ljudske fronte v Franciji. Pri nadomestnih volitvah v zbornico, senat in v okrajne zastope je v Franciji dobila absolutno večino Ljudska fronta. Zmagala je celo v okrajih, kjer so fašisti razvili najživahnejšo agitacijo.

p. Preobnovitev beograjske vlade. Pretekli ponedeljek je 5 ministrov Stojadinovičeve vlade, in sicer minister pravde dr. Subotić, gradbeni minister dr. Kožul, minister gozdov in rudnikov Janković, minister prosvete Štošović, minister pošte dr. Kaludjerčić in minister za fizično vzgojo naroda dr. Rogić, podalo ostavko, ki je bila sprejeta in so bili za ministre postavljeni, in sicer za ministra pravde Milan Simonović, dosedanji podpredsednik senata, za ministra gozdov in rudnikov Kujundžić, dosedanji ban Vrbaske banovine, za gradbenega ministra Dobrivoji Stošović, dosedanji minister na razpoložanju, za ministra brez listnice dr. Novaković, narodni poslanec, za ministra fizične vzgoje dr. Miletić, narodni poslanec, za ministra pošte Čvrtić, dosedanji podpredsednik Narodne skupščine, za ministra prosvete pa Dimitrije Magarašević, dosedanji pomočnik prosvetnega ministra v pokloju. Opozicijski politični krogi ne pripisujejo preobnovi Stojadinovičeve vlade nobene važnosti in pomembnosti, le vladni krogi trdijo, da se je s preobnovo vlade utrdil njen položaj, ker so novo imenovani ministri zvesti pristaši vladne stranke JRZ.

p. S konkordatom ne bo nič. Predsednik beograjske vlade dr. M. Stojadinović je izjavil te dni, da zakonski načrt o konkordatu ne bo prišel pred senat. S tem je vprašanja konkordata, ki je tako razburjalo jugoslovansko javnost, odloženo za nekaj časa.

p. Dr. Ante Trumbić, bivši zunanji minister se je vrnil te dni v Split. Mudil se je več dni v tujni.

z. 16 novih šolskih okrajev bo v tekočem šolskem letu organiziranih v južnih krajih države.

p. Preobnova turške vlade. Turška vlada je v krizi. Novo vlado bo sestavil najbrže kmetijski minister Dželal Bajar.

p. Položaj na Daljnem vzhodu. Poveljnica vseh kitajskih zračnih sil, žena generala Čangkajška, je izjavila, da je bilo dosedaj ubitih po zračnih napadih in po bombardiranju mest nad 50.000 prebivalcev, nad 100.000 pa ranjenih. Če bi Japonci osvojili Sanghaj, bi takoj likvidirali vse mednarodne koncesije in prevzeli vso trgovino Sanghaja. Japonci hočejo osvojiti najprej Kitajsko, potem Sibirijo, Malajske otoke in Nizozemsko Indijo. Tudi je izjavila, da še vedno veruje v skupnost in poštenost narodov in da svet napravi konec sedanjem japonskemu barbarizmu. Japonsko bo obsodilo tudi Društvo narodov, ki je soglasno sprejelo poostreno resolucijo o kitajsko-japonskem sporu.

p. Rimski papež je izdal okrožnico, v kateri obsoja nevarno ogrožanje civilizacije po komunizmu in fašizmu.

p. Nemiri v Palestini so na dnevnem redu. Po umoru komisarja v Galileji in njegovoga pomočnika so atentatorji ubili še dva Arabca. Angleške varnostne oblasti so doslej aretirale 250 oseb in do skrajnosti poostrele varnostne ukrepe.

p. Plenum komunistične stranke v Moskvi je odstavil predsednika armenske republike in druge funkcionarje, ker so bili v zvezi z nacionalnimi teroristi.

p. Španski parlament se je sestel te dni v Valenciji pod predsedstvom Negrina in sprejel več zakonskih načrtov, med njimi zakon o obsednem stanju na vsem ozemlju pod republikansko oblastjo.

p. Sovjetski generalni štab se je iz Habarovska preselil v Irkutsk. Preselitev je šla zelo na živce Japoncem.

p. Mussolini, ki je bil na obisku pri Hitlerju, se je srečno vrnil v Rim. Domnevajo, da mu bo Hitler obisk že v kratkem vrnil. Strokovnjaki so izračunali, da je stal Nemčije Mussolinijev obisk pol milijona funtov, ali v našem denarju 119 milijonov dinarjev.

p. Francija in Anglija sta glede vprašanja odpoklica dobrovoljcev iz Španije ostali pri svojih zahtevah in sta izročili Italiji novo noto, v kateri zahtevata jasnosti in bosta vsako zavlačevalno taktiko odločno preprečili. Italijanski tisk pa poroča, da bo problem odpoklica dobrovoljcev iz Španije rešen samo s kompromisom, po katerem bi se general Franco priznal kot vojskujoča stranka.

p. Francovi načrti. Uporniški general Franco se pripravlja za napad na Madrid in je v ta namen dobil iz Italije kot pomoč 3000 črnosrajčnikov in več sto častnikov. Republikanci so Madrid močno utrdili. Vojaški strokovnjaki pravijo, da Franco ne bo nikdar zavzel Madrida, ker bi potreboval najmanj 200.000 vojakov. Sedaj razpolaga le z armado 100.000 mož. Italija mu po raznih poročilih pošilja dan na dan legije milicnikov, v Zenevi pa razpravljajo o odpoklicu prostovoljcev iz Španije.

p. Rusija in Japonska. Odnosaji med Sovjetsko Rusijo in Japonsko postajajo napeti. Odpoklicani so bili vsi ruski konzuli z Japonske in prav tako japonski konzuli iz Rusije. Ruska armada je pripravljena. Japonci zbirajo čete v Mandžuriji. Nevarnost vojne na Daljnem vzhodu je z vsakim dnem večja.

p. Japonska se pogaja z Nemčijo za dobavo orožja in vojnega materiala v znesku za 40 milijonov švicarskih frankov.

Literarne nagrade v Španiji. V Barceloni je razpisanih več knjižnih nagrad po 5000 pezet za najboljši roman, pesem, esej in dramo.

Ali res Anglija ogroža mir na Daljnem vzhodu?

Tokijski list »Niši-niši« ostro napada Društvo narodov in Anglijo. Slednje obtožuje, da hoče s pomočjo Kitajske in Društva narodov uničiti Japonsko in trdi, da ogroža angleška politika mir na Daljnem vzhodu in da pripravlja svetovno vojno katastrofo. Nadalje tolmači tokijski list mnenje japonske vlade, ki dolži angleško politiko, da skrivaj podpira kitajski odpor proti japonskemu prodiranju.

Kakor v Ženevi, tako v vseh evropskih državah, kitajski in japonski zastopniki kar tekmujejo med seboj o informiranju tiska. Japonski vojni ataše na Dunaju je poslal tisku obširno poročilo, v katerem popravljata vesti o brezobzirnem bombardiranju Nankinga in Kantona po japonskem letalstvu. Razumljivo je, da meče vso krivdo na Kitajsko in dostavlja, da se za Kitajsko skriva neka evropska veselisa. Značilno je, kar je japonski ataše dodal svojemu poročilu, namreč, da so bile v svetovni vojni države »Sporazuma štiri« in druge nevtralne države preplavljene z letaki, na katerih so bila opisana nemška zločina v Belgiji in severni Franciji. Vse niti pa so vodile v eno in isto propagandno centralo — v London... Ni dvoma, da je japonski vojni ataše na Dunaju mislil pod veseliso Anglijo. Očitna je v njegovem poročilu trditev, da se je Japonska v početku svetovne vojne takoj postavila na angleško in francosko stran in nastopila proti Nemčiji. Takoj je Japonska zasedla nemško kolonijo Kiau-Čau, z mirovne konference

pa je odšla z bogatim plenom, ki ga je pograbila brez truda in žrtev. Japonska je torej preživela prav takšen političen preobrat kakor Italija.

Nič ni čudnega, če se Anglija boji za svoje politične in gospodarske interese na Daljnem vzhodu. Kitajski zastopnik Koo je prav trdil na zadnjem zasedanju Društva narodov, da bo pomenil japonski pohlep po kitajski zemlji konec vseh mednarodnih privilegijev evropskih držav na Kitajskem in da bo Japonska svojo napadalno politiko nadaljevala. Ni težko uganiti, da bi bila prva udarjena Anglija, ki torej upravičeno zasleduje japonsko prodiranje. Če je v Društvo narodov zmagala z več ali manj moralno obsodbo Japonske, je to tradicija angleške politike: Anglija ne bo nikdar proti nikomur nastopila sama, vselej bo zapletla v spor družbo narodov in se bo kaj rada sklicevala na princip splošne varnosti, da bi izvojevala gotov političen smoter.

Krvoločno ponašanje Japoncev napram Kitajcem in drugim Evropecem ima velik odmev v Angliji pa tudi v Ameriki. Toda po zanesljivih informacijah ne bo Anglija ničesar podvzela proti Japonski. V tej zadevi je za njo odločilno stališče Amerike. Če bi Amerika nastopila proti japonskemu nasilju, ne bo Anglija stala ob strani. Toda z ozirom na evropski položaj, se ne bo sama ničesar lotila na Daljnem vzhodu, izvzemši kakšne teoretične obtožbe Japonske v Ženevi.

(Ceps.)

Politični položaj v Avstriji

V Berlinu so zelo nervozni radi sestanka kancelarja Sušnika z Hodžo

Ko so 30. septembra zjutraj italijanski železničarji in karabinerji prevzeli Mussolinijev oklopni vlak od avstrijskih tovarnišev, si ni oddahnilo samo 4000 avstrijskih oboroženih stražarjev kratke proge med Kufsteinom in Brennerjem, marveč vsi njihovi poveljniki in višji predstojniki. Dve Mussolinijevi vožnji preko avstrijske zemlje nista bili samo zadeva policijske varnosti, marveč težavna politična preizkušnja avstrijske vlade, ki se je bala demonstracij proti Mussoliniju. Način Mussolinijevega potovanja po avstrijski zemlji smatrajo Avstrijci za bolno ponižanje sebe in Avstrije v splošnem.

Po Mussolinijevem obisku se je pojavil v dunajskih političnih krogih precejšnji nemir. Za nekaj pozitivnega smatrajo Mussolinijevo izjavo, da fašizem ni izvožno blago ter menijo, da je njegova izjava obvezna tudi za Hitlerja, ter da Italija ne bo dopustila, da bi Avstrija padla pod oblast nemškega nacizma. Prepričani pa so obenem, da sta Mussolini in Hitler odločala in tudi odločila usodo Avstrije.

V Berlinu niso prav nič zadovoljni s

Sušnikom, ki se je pred kratkim razgovarjal z drugimi državniki, predvsem z Hodžo in Heriotom. »Völkischer Beobachter« piše, da je sestanek Sušnika in dr. Hodže grdo izdajstvo avstrijskih dolžnosti in obveznosti napram nemški zunanji politiki. Silno se razburja tudi glede članka, ki ga je napisal češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta o sodelovanju vseh podonavskih držav. Trdi tudi, da Avstrija ne veruje več v rimske protokole in da bo Italija prisiljena omejiti svoj uvoz iz Avstrije. Vse te okolnosti pojasnjuje Hitlerjevo glasilo tako, kot da se name-rava Avstrija ločiti od osi Rim—Berlin in da išče vezi z osjo Pariz—Praga. Uradna »Wiener Zeitung« in tudi »Reichspost« zavračata berlinska sumničenja in naglašata, da gospodarsko zблиžanje Avstrije s Češkoslovaško ne pomeni protinemske politike. Dunajski politični krogi pa so preverjeni, da je prijateljstvo s sosednjimi manjšimi državami za Avstrijo prav tako velike važnosti kakor so rimski protokoli in političen sporazum z Nemčijo.

Resnična podoba tretjega rajha

V fašistični Nemčiji ni vse tako, kakor trobi nemški radlo in nemški listi

V angleškem zborniku »The fortnightly«, je N. Macdonald napisal daljši sestavek o razmerah v Nemčiji, ki jih je videl z lastnimi očmi, ko je pred kratkim obiskal to evropsko državo, ki s svojo osvojevalno politiko ogroža svetovni mir. Zanimalo bo prav gotovo tudi naše čitatelje, kaj piše o Nemčiji ugledni angleški državnik in član angleške vlade:

Narodno-socialistična stranka je razdeljena na politične skupine, napadalne oddelke, črno gardo in motorizirane edinice. Politične skupine štejejo 2.800.000 članov, napadalni oddelki 2.000.000, črna garda 170.000, motorizirane edinice 600 tisoč članov. Različno pa je navdušenje nacističnih funkcionarjev. Vzhodna Prusija se na primer ni mogla ogreti za nacizem, dočim je v Berlinu in Monakovem mnogo fanatičnih pristašev.

Posebnost sedanjega režima v Nemčiji je, da je na vodilnih in odgovornih mestih postavljenih ogromno število ljudi, ki nimajo politične izobrazbe, niti nimajo političnih izkušenj. Mladi ljudje, ki so na nižjih mestih v stranki se vozijo v luksuznih avtomobilih Mercedes, kar zlasti draži berlinske šoferje, ki so uglednemu Angležu izjavili, da v Berlinu še ni bilo

nikoli toliko vladnih avtomobilov, kot jih je danes. Pravijo, da podpira vlada na ta način nemško domačo avtomobilsko industrijo. Uradniki stranke so po mestih boljše plačani in razmetuje stranka ogromen denar za »posebne izdatke«, dočim so uradniki stranke na deželi slabše plačani in je zato tudi navdušenje za nacizem manjše.

Po nemških mestih kar mrgoli tajnih policistov, ki nadzorujejo delo članov stranke. Za prestopke jih kaznujejo posebna sodišča, in sicer z opominom, z globo in z izključitvijo iz stranke, ki pomeni koncentracijsko taborišče in smrt. Izključene člane čuvajo pred pobegom nabiti revolverji. Geslo je, da je smrt najčastnejša rešitev. »Ubit pri poskusu pobega«, tako se glase navadno uradna poročila.

Posebno skrb posveča Nemčija mladini. Zadnje čase je osnovala na vsem ozemlju politične šole, kjer vtepaajo mladim v glave na vse mogoče načine nacistično življenjsko modrost. Nekaj učencev je učenemu angleškemu državniku pri obisku take šole izjavil, da so te šole sestavni del nacistične modrosti, po kateri je treba dati narodu najprej ideale

in šele nato kruha. Toda prav nacistična politika »najprej ideali, potem kruh« povzroča nezadovoljstvo v nemškem narodu. Nezadovoljstvo se širi zlasti v nemški armadi, v cerkvi in med delovnimi sloji, ki so bili nekoč središče socialne demokracije in komunizma.

Najmanj nacistična je nemška armada, ki je zlasti proti stalnemu naglašanju, da mora novo Nemčijo voditi mladina. Vojaški krogi trde, da je potrebno upoštevati tudi izkustva starejših. Zato jih funkcionarji stranke obsojajo za reakcionarje. Castniki nemške armade poznajo svet in so zato bolj kozmopoliti kakor nacisti. Armada se tudi ne navdušuje za nacistične nazore. V berlinskem vojnem ministrstvu se ne poslužujejo nacističnega pozdrava.

Katoliška in protestantska cerkev sta proti nacistom radi pogostega menjavanja verskih obredov. Duhovnike obeh cerkva zapirajo v množicah z izgovorom — »memorala«. Angleški državnik Macdonald je te nesrečnike obiskal v neki ječi v Porenju, kjer so med 300 kaznjenci tvorili večino. Nekaj mlad nacist mu je ob tej priliki izjavil, da nac. ne verujejo v vse-mogočnega Boga. Pristavil je: »Mi Nemci imamo svojega, vi Angleži pa vašega Boga.« Drugi nacist mu je izrazil svoje nezadovoljstvo nad protestantsko cerkvijo rekoč: »Pravijo, da je Kristus njihov vodja. Toda mi vidimo svojega vodjo in Boga samo v Hitlerju.« O katoliški cerkvi pa se je neki navdušen funkcionar nacistične stranke izjavil: »Katoličani pozabljajo, da so že davno minili čas svete rimske cerkve.« Nemci prezirajo katoličane tudi iz razloga, ker je katoliška Avstrija politično ločena od Nemčije.

Najmočnejši del opozicije, ki naglo rase, pa tvorijo srednji in nižji sloji. Nemški delovni sloji očitajo nacistom nadvlado v državi. Očitajo jim, da so interesi njihove stranke nad interesi nemškega naroda. Še na lanskem kongresu v Nürn-

bergu je Göbbels izjavil, da o boljsevizmu v Nemčiji ni sledu. Toda neki ugledni nacistični funkcionar je angleškemu visokemu državniku tolmačil, da je v Nemčiji nad milijon znanih komunistov. Hamburg je ves komunističen in tudi nekatera druga mesta. V Kruppovih tvornicah je Macdonald opazil na zidu sveže napisano geslo Hitlerjeve mladine: »Uns gehört die Zukunft« (Bodočnost je naša) s srpom in klavivom. Mnogo komunistov je v nemški armadi, ker je znano, da je nemška armada za zблиžanje z Rusijo, mnogo pa jih je tudi v Hitlerjevih napadalnih oddelkih.

Nemški delovni sloji kritizirajo še druge strani nacizma in diktatorskega režima, kakor na primer skrajno brezobzirno gonjo proti Židom in stališče režima do velekapitala, ki je v velikem nasprotju s prvotnim nacističnim programom. Zelo osovraženo je v Nemčiji tudi prisilno delo. Nemci protestirajo, ker morajo prisilno delati za stranko, a ne za narod. Delavska fronta, ki je bila organizirana namesto sindikalnih organizacij ne izda nakaznice za delo nobenemu, dokler ne izjavi, da je pristaš nacistične ideologije. Ob olimpijadi v Berlinu je delavstvo dobilo zvišane plače, da bi tujci ne odnesli »pogrešnih vtisov« iz Nemčije.

O nezadovoljstvu pa se ne more prepričati vsakdo, ki spregovori z Nemcem. Proti Hitlerju nikdo ne govori, toda njegovi sodelavci so deležni ostre in nemilostne kritike. V koncentracijskem taborišču v Dachu je po nedolžnem zaprtih 1800 duš. Poleg tega pa je v Nemčiji še enajst drugih koncentracijskih taborišč. Sedež stranke v Monakovem čuvajo člani napadalnih oddelkov z bajoneti na puškah. Mnogo se po mestih govori o novem streljanju in nekateri visoki funkcionarji nacistične stranke se omenjajo kot žrtve. Bojijo se, da se bodo že v kratkem povrnila jumijske grozote iz leta 1934.

Mussolinijev angel varuh

Čuvanje diktatorja stane Italijo milijardo lir na leto

Ob času Mussolinijevega bivanja v Nemčiji so bili pokrenjeni najširši varnostni ukrepi. Nemška tajna policija (Gestapo) je bila dan in noč na nogah in njen šef Himmler ni zatisnil očesa vse noči, ko sta dva diktatorja na nemških tleh oznanjala svetu moč fašizma. Vendar pa je bilo delo nemški policiji olajšano, ker je za Mussolinijevo varnost sočasno skrbel tudi šef italijanske policije Arturo Bocchini.

Bocchini ni človek režima. Za časa Nit-tija je bil med organizatorji kraljeve garde. Ko pa je prišel na oblast Mussolini, se je zavedel položaja in je z vso energijo ubil moč kraljeve garde. Zato mu je Mussolini iz hvaležnosti podelil odgovorno mesto. Danes mu Mussolini slepo veruje in podpiše vse, kar mu predloži, ker ga smatra za svojega angela varuha. Bocchinijevo čuvanje diktatorja pa stane državo na leto milijardo lir. Toda Mussolini je preverjen, da je njegovo življenje za Italijo večje vrednosti.

Šef italijanske policije Bocchini je dru-

žaben človek in izobražen. Govori sedem evropskih jezikov in je dober poznavalec politične kriminalnosti v svetu. Vodi seznam vseh atentatov in atentatorjev in ima v evidenci vse teroristične organizacije. Povsod, kjer se pojavi je obkrojen s policijskimi agenti, ki morajo čuvati prav tako skrbno njegovo, kakor Mussolinijevo glavo.

Bocchini pa je tudi ustvaritelj posebne italijanske državljanske svobode, ki jo imenujejo strokovnjaki »ius murrandi«, pravico mrmranja. Pravijo, da se je Mussolini iz srca smejal, ko mu je Bocchini predložil ta predlog. Če pride tujec v Italijo bo iznenaden opazil, kako Italijani »mrmraje« kritizirajo Mussolinijev režim. Če bi bila vsaka kritika prepovedana, bi Bocchinijevi agenti ničesar ne izvedeli. Tako pa izve Bocchini vse. Mrmrati pa smejo Italijani samo v dvoje. Če mrmrata dva, se jima nič ne zgodi, če mrmrajo trije, jih že opozori agent, naj se razidejo. Če pa mrmrajo štirje, je to že kaznjivo. (Ceps.)

Pred likvidacijo slovenskega denarnega trga

Zadnja »Slovenija« je pod gornjim naslovom objavila pripombe k uredbi o samoupravnih hranilnicah, ki jo pripravljajo v Beogradu in ki bo pomenila smrt slovenskemu denarnemu trgu. O tem, za slovensko denarništvu poraznem načrtu, piše »Slovenija« med drugim to-le: »Če bo ta uredba dobila veljavo, bodo slovenske samoupravne, oziroma regulativne hranilnice prenehale in bodo morale likvidirati. Ves hipotekarni kredit bo dobila v roke Državna hipotekarna banka in slovenski denarni trg bo odpravljen. Regulativne in samoupravne hranilnice so najbolj razvite v Sloveniji. Nekaj regulativnih hranilnic je na Hrvaškem in v Dalmaciji, drugod pa jih v državi sploh ni. V Sloveniji jih je 29 in imajo 1 milijardo 12 milijonov dinarjev vlog. Zasebnih hipotek s posojili na tekoči račun imajo okoli 600 milijonov dinarjev, 350 milijonov dinarjev pa je občinskih posojil. Ker je slovensko, nekoč tako cvetoče zadrušnišvo uničeno, in bo morala polovica slovenskih denarnih zadrug likvidirati, ostale pa tudi ne bodo mogle, čeprav bi obstajale, kriti niti del potreb za kratkoročne kredite, je jasno, da bo moralo kreditno gospodarstvo v Sloveniji prenehati in da bomo izročeni odeluhom, oziroma bomo padli v najprimitivnejše gospodarske razmere. O kakšnem gospodarskem razviku ne bo več govora. Državna hipotekarna banka, ki bo ostala tudi v Sloveniji edini zavod za dolgoročne kredite in

ki ima povrh za nas nesprejemljive kreditne pogoje, bo investirala svoj denar v bližini centrale kot ga je že sedaj. V Slovenijo ne bo nalagala denarja na hipoteko, pač pa bodo slovenske hranilnice prisiljene same nalagati denar, če ga bodo kaj imele, v centralizirano Državno hipotekarno banko. Kakor stvari sedaj stoje, bo tudi slovenski pupilarni (sirotinski) denar okoli 60—70 milijonov ostal v Državni hipotekarni banki. Slovenskega hipotekarnega denarnega trga ne bo več in bo onemogočena predvsem stavbena delavnost po mestih, kakor tudi investicije in melioracije na deželi.«

Takšni so sadovi nesrečnega centralizma.

Masaryk in Loren.

Masarykova lubezen do resnice in iskrenosti je prešla že v prislovničnost. Kot student je Masaryk studiral privatno anatomijo pri poznejšem slavem kirurgu Lorenu. Ko je Masaryk postal predsednik republike, je dr. Loren napisal daljši članek v »Neue Freie Presse«, kjer s spominja prilike z Masarykom, ko sta secirala mrliča. Masaryku je izpodrsnil sklopel in se globoko zaril v mrtvo truplo. Loren je tedaj pripomnil: »Če bi tako rezali živega človeka, ne bi več vstal.« V nadaljevanju članka primerja to dogodivščino z Masarykovo politiko: Za časa vojne je Masaryk storil isto z Avstrijo. To je bila slaba operacija. — Razrezal jo je, da ni več ustala.

Ko je Masaryk prebral ta članek, se je nasmejal:

»Motite se, g. doktor! Tudi Avstrija je bila že davno mrlič.«

Naša kultura

Nove smeri modernega gledališča

Misli ob priliki Žižkove predstave Remčeve »Magde« na studenskem odru »Vzajemnosti«

Vsaka nova forma v umetnosti vsebuje nekaj revolucionarnega. Samo nekatere teh form vodijo v dekadenco, tvorijo večerno zarjo tonečega sveta, dočim sestavljajo druge del bleščečega svitanja v svežem jutru. Oznanjajo novo življenje. Nov dan oznanja tudi Žižkova smer modernega gledališča.

Žižkov princip odra je že popolnoma oddaljen od »klasičnega meščanskega« odra, pomaknjena za zavese, utesnjena med nerodne kulise ter prenapolnjena z raznimi iluzionističnimi artikli, motečimi dinamiko odrskega dogajanja in gledalčev pozornost. »Oder« mora rasti in živeti skupaj z razvojem sodobne tehnike in z razvojem psihične strukture sodobnega igralca ter sodobne publike. V izvrševanju masovne vzgoje z vsemimi razpoložljivimi umetnostnimi sredstvi — mora »oder« živeti in rasti z ljudstvom, razvijajoč problematiko aktualnega življenja. »kratka: sloneti mora na resničnih potrebah onega ljudstva, ki ta »oder« vzdržuje in obiskuje...

Ljudstvu najbližji sistem odra je arena, ki je tudi arhitektonski ideal večine sodobnih, progresivnih gledaliških strokovnjakov. Gre za čim popolnejše zblizanje igralca z gledalcem in — s poredno s tem — za čim večjo osvoboditev igralca od »konservativnih« odrskih »elementov«. Slednji (kulise) so skrajno neokretni in motijo s svojo statističnostjo. Zadnje čase so zato uvedli v gledališča vrtilne odre, s katerimi lahko nekoliko hitreje izpremenijo inscenacijsko obliko odra. Vendar pa naletimo še vedno na polno ovir, ki onemogočajo igralcu, da bi laže podal od publike zahtevano, sočno, življenjske dinamičnosti polno igro. — Nastaja doba, v kateri raste kolektivistični egoizem na račun nestajajočega individualističnega egoizma. Sodobna publika hoče — vsak dan bolj — videti na odrih le sebe in samo sebe. »Človek« hoče videti »človeka«. Sodobne publike ne zanimajo problemi, ki lahko nastanejo le nekoč, nekje in pri nekemu izbranemu, nego zanimajo jo problemi, ki se (direktno ali indirektno) tičejo življenja in eksistence publike — povsod in vsak dan. Zato mora v sodobni igri izpasti vse ono, kar lokalizira dogajanje v igri na nek določen, publiko neznan kraj, čas itd. Zato morajo odpasti vsi oni iluzionistični artikli, ki s svojim snovnim ali časovnim obsegom motijo igralčev razgibanost ter gledalčev koncentriranost. V starem gledališču igrajo mesto živega človeka —

mrtvi predmeti, ki pa le motijo... Živku n. pr. ni važna soba, v kateri se nekaj godi, nego važno mu je, kaj se dogaja v sobi. Njemu tudi n. pr. ni važna noč, v kateri se nekaj godi, nego važno mu je zopet: kaj se dogaja. Z abstrahiranjem vsega nebitnega v dogajanju raste enotnost, kakor tudi plastika dogajanja. S plastiko dogajanja na odru smo avtomatično dosegli spontano pozornost publike. Vzemimo primer: V »klasični meščanski« sceni imamo na odru nakopičenega dekorativnega ter iluzionističnega materiala in na njem »počiva« gledalčev pogled. Gledalec uživa ob bogati opravi na odru in sledi igralčevim besedam ter kretnjam le mimogrede. V razburjenih »momentih«. Bogate kulise store komodinim režiserja in uklenejo igralca. Režiser »meščanske klasike« skrbi v glavnem le za to, da se igralci nauče svoj tekst napamet in da se od časa do časa nekoliko zgamejo med kulisami, ki imajo v vsej igri glavno vlogo. S tem nastane sedaj premoč glavnega »igralca« — mrtvih kulis, ki se jih publika kmalu nagleda, da potem mirno zaspi med monotonim igralčevim govorjenjem ter kretanjem.

Ako ste si ogledali Žižkov teater, ste lahko doumeli ves nesmisel »klasične meščanske« režije. Na Žižkovem odru ni niti ene kulise, ki bi naj dokazovala določen kraj ali čas — in vendar je imelo gledalčevu oko dovolj puste. Prav v tem pa je svojstvenost, odnosno »edinstvenost« Žižkovega gledališča, kako on to reši. Kdor se je pri njegovi predstavi pustil voditi od dogajanja na odru, pač ni čutil potrebe videti kak stol, posteljo, vrata, kulise v splošnem itd. Nasprotno: Mnogo laže je bilo slediti igri, ker ni bilo ničesar, kar bi gledalca po nepotrebnem okupiralo ter odvajalo od igralca. — Ako smo vajeni čitati v kritikah »klasičnih meščanskih« predstav visoke superlative, moram omeniti, da pri Žižkovem delu pač ni treba superlativnega hvaleisanja. Eksperiment, ki se je s to predstavo Živku absolutno posrečil, bo šel preko indolence ter ignorance onih mariborskih krogov, ki jim je stvar »tja« in ki so ostali do stvari brezbržni. — Podrobnejši opis Žižkovega večera zahteva natančno strokovnjaško študijo, za kar pa v listu ni prostora. Želeti bi bilo, da bi ponudile zanjo mesta naše slovenske revije, da bi vsaj one ne šle slepo mimo tako važnih kulturnih dogodkov, kakor so bile Žižkove gledališke predstave v Studencih pri Mariboru.

E. B.

SLOVENSKE KNJIGE, BROŠURE IN REVIEJE

»Sodobnost«. Izšla je 9. številka te neodvisne slovenske revije, ki prinaša pomembne sestavke o Tomažu Masaryku (napisal Ferdo Kozak), o naši klaverni politični bilanci (Josip Vidmar), o slovenstvu in hitlerizmu (Vito Kraigher), nadaljevanje pripomb k naši prevratni dobi (Albin Prepeluh), o Cankarjevem svetovnem nazoru (A. V.), o novi ustavi (Albert Kol), o osnovnih črtah iz knjižne teorije (dr. Ivan Pregelj) in o jubilejnem zboru CMD v Kočevju. »Sodobnost« naročite pri upravi, Ljubljana, Breg št. 10/II.

»Roditeljski list«. Izšla je druga številka »Roditeljskega lista«, ki ga izdaja Pedagoška centrala v Mariboru. Vsebuje poučne in zanimive članke, ki bodo vsem staršem zanesljiv svetovalec pri vzgojnih težavah. »Rodi-

teljski list« naročite pri upravi v Mariboru, državno učiteljske.

»Naši pogledi«, je naslov brošuri, ki jo je izdal Slovenski klub na univerzi v Ljubljani. Brošura je dragocen prispevek naših mladih razumnikov k ustvaritvi jasne in realne poglobitve v slovenskih vprašanjih in bo pravi kazipot novincem, ki prihajajo na slovensko univerzo.

»Združni zbornik«. Zveza slovenskih združenj v Ljubljani je v počastitev stoletnice rojstva Mihe Vošnjaka, očeta slovenskega združništva izdala bogato ilustriran spominski zbornik, ki vsebuje obširen opis Vošnjakovega dela na združnem področju, nastanek in razvoj slovenskega združništva in druge pomembne članke o združništvu. Naročite ga pri Zvezi slovenskih združenj v Ljubljani.

Glas iz naših krajev

Več doslednosti

Ljubljana, 6. oktobra.

Bivši ban dravske banovine g. Puc izdaja v Ljubljani z ožjim krogom somišljenikov tednik »Slovenska beseda«, ki se prišteva med organe združene opozicije na Slovenskem in sicer stoji nekako na liniji srbijanskega dela te opozicije. Ni naš namen raziskovati nagibe, ki so bivšega visokega funkcionarja jencearske diktature privedli v tabor demokratične opozicije, zadosti je, če predpostavimo, da je grozni polom JNS na Slovenskem tudi g. Puc poučil, da se je treba vsaj nekoliko približati demokratičnim težujam najširših plasti slovenskega ljubstva ali pa izginiti s političnega pozorišča. Nagibi bodisi k dejanjem in se v dejanjih potrdijo bodisi kot poštenji bodisi kot nepošteni. In morada bomo imeli prav kmalu priliko soditi po dejanjih.

Da pa ne bo nesporazuma, je treba ugotoviti bistveno razliko, ki obstoji med našim človeškim kmečko-delavskim gibanjem in med skupino, zbrano okrog g. Puc. V boju za demokracijo vidimo svojega največjega sovražnika v fašizmu, konkretno pri nas v fašistični JNS in organizacijah, ki so s to stranko povezane. Šele v zvezi s tem in izhajajoč iz tega je naš boj naperjen tudi proti tistim lažidemokratičnim nazadnjaškim krogom danes vladajoče stranke, ki s fašizmom simpatizirajo tako v domačem kakor v mednarodnem merilu, mu prizanašajo in ga va-

rujejo kot nekako zadnjo rezervo, ki mu skratka hote ali ne hote utirajo pot nazaj na oblast. Cisto jasno je, da morajo biti med tem središčem fašizma in med slehernim pristašem našega gibanja porušeni vsi mostovi. Niti koščka poti ni, po katerem bi mogli iti skupaj, niti ene točke ni, glede katere bi se mogli s fašistično JNS zediniti proti nekemu tretjemu Vsaka resnična demokratična in protifašistična opozicija bi bila v nasprotnem primeru nemogoča. Ni treba posebej poudariti, da tudi dr. Maček in ves demokratični hrvaški narod v svoji dosedanji politični praksi neomajno stojita nasproti JNS na prav takem dosledno odklonilnem stališču, ki ne dopušča nobenih kompromisov s fašizmom.

Drugeče je z Pucem. On mostov še ni porušil. Ne bomo se spuščali v nedavne junjske dni, ko je najširša slovenska javnost dala duška svojemu protifašističnemu, protijencearskemu razpoloženju in ko je g. Puc že kot opozicionalec zavel malce drugačno stališče, zadovoljili se bomo z enim samim primerom iz zadnjih dni.

Ne čudimo se, če kak starikavi jencearski »Slovenski narod« na prvi strani v »Političnem pregledu« piše neslane protidemokratične pamflete na račun Združene opozicije, na drugi pa koketira s francosko, češko demokracijo in poveličuje sovjetska letalca. To je pri njem čisto razumljiv lov v listu skrahirane stranke na kaline. Če se pa list, ki se

šteje med glasila demokratične opozicije, na prvi strani razpiše o sporazumu med zagrebškimi in beograjskimi delom Združene opozicije kakor so četniki potem ne vemo, kako bi temu rekli, v najboljšem primeru je to groba nedoslednost.

Čast in slava spomnu starih četnikov, ki so umirali za svobodo balkanskih narodov! Toda, ali g. Puc ne ve, da onečašča njihov spomin, kdor jih postavlja v eno vrsto s tistimi fašističnimi tolpmi, ki so pod diktatorskimi režimi terorizirale hrvaškega kmeta in se ovenčale s slavo danes najbolj osvražene elementa na Hrvaškem? Ali mar g. Puc misli, da se je vendarle treba oddolžiti tistim, ki so ob jencearskih »volitvah« pri

nas po kmetih nasilno gonili ljudi na volišče in da ima tistih nekaj bivših Orjunašev, ki se še danes pod četniškim imenom ob vsaki priliki grede maskare po ljubljanskih ulicah, kaj skupnegaz Gosarjem, Jenkom in drugimi, ki so se borili in padli za svobodo in demokratično Jugoslavijo in ki jim je bila mala predvojna Srbija baš zategadelj vzor bodoče južnoslovsanske državne tvorbe, ker je bila tedaj najvzlednejša demokratična država na Balkanu? Ali pa morda g. Puc gleda v fašistih borca za svobodo?

V borbi za demokracijo je treba podreti prav vsak mostiček, ki bi utegnil omogočiti pot k fašizmu! Zato: več doslednosti! I.

Šolske razmere v Murski Soboti

M. Sobota, oktobra.

Krik po novi šoli v Soboti je krik vpjiočega v puščavi. Vsi hodimo dan za dnem mimo tega starega, porumenzlega in vlažnega poslopja, ugotavljamo, da je za pouk skrajno nezdravo — in tako minevajo leta in ob pričetku vsakega novega šolskega leta zmignemo z rameni in svoje otroke pošiljamo naprej v te nezdrave razrede.

A vsi tudi vemo, da šteje danes gradbeni sklad milijon 100 tisoč dinarjev in bi novo, moderno poslopje lahko pričeli graditi vsak dan. Kdo je kriv, da se to ne stori?

Končno so se poklicani zganili. Pričeli so reševati to pereče vprašanje in sklenili, da bodo začeli graditi barake! Na šolskem dvorišču naj se postavijo barake za naše ljudsko-šolske otroke! Moramo priznati res, da Sobotna napreduje!! Zdej je prišla v svojem razvoju že tako daleč, da začena z barakami. V Mariboru in v Ljubljani so barake odstranili, mi smo seveda z razvojem zaostali. Šele sedaj jih bo dobila Sobotna. In skrili jih bomo seveda lepo na dvorišče, da jih nihče ne bo mogel videti in se spotikati nad njimi.

Mnenja smo, da je treba končno tudi glavni trg olepšati. Šola se bo itak prej ali slej porušila. Naj torej napravi občinski arhitekt načrt za lep paviljon, ki se bo mogel pozneje porabiti za tržnico. Šolsko poslopje pa naj se proda, ker je itak neuporabno. Če se bodo pa barake postavile na Dolško dvorišče, to se pravi na državno zemljišče, se pozneje niti prodati ne bodo mogle.

Vedeti hočemo, kaj je resnice na govoricah.

Potreben nam je ljudski dnevnik

Šoštanj, 9. oktobra.

Dovolite, da se v Vašem listu oglašam. Rad bi spregovoril nekaj besed delavstvu in vsem onim, ki žive od svojega dela, ne pa od dela drugih. Prav za prav se godi nam delovnemu ljudstvu, zelo dobro. Mussolini in Hitler se borita, kot pravite, za narod, to je za delovno ljudstvo. Papež je napovedal križarsko vojno kapitalistom. Skratka, posvetna in cerkvena gospoda, nas čuvajo kot punčico svojega očesa. Mi pa še gledamo mrko. Kar zamerijo nam to naši visoki zaščitniki. Ne gre jim v glavo, da nemoremo razumeti, da so koncentracijska taborišča, konfinacije, preiskave batine, smrtno kazni in druga »vzgojna« sredstva edini boj proti kapitalizmu, ki mu hočejo ti človekoljubi zaviti vrat. Kar hudi so, da se spričo teh visokih kulturnih »prav« vendar čujemo kot pod kapom. Najbolj hudi pa so radi tega, ker še nismo spričo vseh podeljenih nam dobrot opustili misli o združitvi vsega delovnega ljudstva, da stalno poudarjamo, da kmet, delavec, slabo plačan mali uradnik obrtnik mali trgovec, skratka

vse kar živi od dela spada skupaj in da bi skupno organizirani mnogo pomenili. Mi pa bomo ostali kljub temu nepoboljšljivi. Smo pač slabe pameti, tako slabe, da smo trdno prepričani, da bo samo tedaj, ko bo kmet, delavec, obrtnik, mali trgovec in slabo plačan duševni delavec, odločal sam o sebi, bo konec koncentracijskih taborišč, bo konec konfinacij, privilegiranih in nepriviligiranih narodov in posameznikov.

Za dosego duhovne skupnosti med slovenskim delovnim ljudstvom pa je potreben dober tisk in sicer močan in razširjen tisk. Zato bi bilo dobro, da se vsi listi, ki plisejo v korist delovnega ljudstva združijo, morda v dober ljudski dnevnik. Tako bo manj truda, manj izdatkov, in več sadov in uspeha. Mislim, da je vzrok temu, da še nimamo svojega dobrega tiska to, da je tudi med našimi voditelji mnogo takih, ki so ljubosumni na svoje lončke. Tem povem da je skrajni čas, da se spametujejo, ker bodo sicer mrzlo »povedli«.

Ank.o.

Ustanovitev podružnice »Slovenskega tiska«

Ptuj, 10. oktobra.

Ptujčani so bili takorekoč prvi, ki so se zavedli pomena in namena ustanovitve druge »Slovenskega tiska«. Ustanovili so preteklo nedeljo podružnico in tako z delom dokazali, da hočejo tudi aktivno sodelovati pri slovenskem ljudskem listu katerega dolžnost je, da se bori za demokracijo in socialno pravičnost, da kliče slovenske delovne sloje k skupnosti, da jih zblizja in tesno poveže, da jih bodri k vztrajnosti v boju za dosego njihovih pravic in da je glasnik njihovih potreb in zahtev. Ptujski somišljeniki se zavedajo, da je tisk najmočnejše orožje, s katerim se more delovno ljudstvo uspešno boriti proti največjemu izkoriščevalcu človeštva — kapitalu, proti tiraniji za svobodo ljudstva, in so se ustanovnega občnega zbora udeležili v častnem številu. Prišli so kmetje, delavci, obrtniki, mali trgovci in intelektualci ter že tako nazunaj manifestirali skupnost slovenskega ljudstva. Ko je predsednik zadruga, tovariš Martin Korošec, trgovec

pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju raztolmačil namen zadruga in pravila, so se navdušili vsi navzoči za ustanovitev podružnice. Pristopili so kot člani in izvolili v podružnični odbor Ignaca Šimenka, posestnika iz Brstja, Antona Brusa, kolarja iz Spuhlje, Josipa Lacka posestnika iz Nove vasi Frana Segulo, odvjetnika iz Ptuja in Matijo Schmidta, usnarja s Sp. Brega. Zborovalci so v stvarni razpravi, ki so se je udeležili Brus, Kramberger, Herzeg, Šmidt, Lacko, Šimenko, Svenešek, Koren, Voda in drugi, naglasili potrebo knjižne zaloge, okrog katere naj se zbere vsi mlajši slovenski progresivni pisatelji. To dolžnost je prevzel mladi slovenski pisatelj Josip Potrč, ki je obenem razvil svoj program: ljudstvu, ljudsko knjigo, ki naj bo njegova vodnica, tolažnica in svetovalka. Sklenili so tudi organizirati v dneh od 18.—25. t. m. agitacijski teden. Naj bo ptujska podružnica vzgled vsem večjim slovenskim krajem!

To in ono iz našega mesta

Ptuj, 8. oktobra.

Že dolgo časa nismo v »Neodvisnosti« brali ničesar iz Ptuja, čeprav se tudi v našem mestu marsikaj takega zgodi, o čemer naj bi poročal naš list. Tokrat Vam bom opisal, kako so nam zgradili »bolnišnico«, kako smo preživeli prosvetni tabor, kako proslavili Masaryka in kako so nam zapeli »Trboveljski slavčki«.

Torej kar povrsti. Lani smo imeli v Ptujshod za ljubljansko in obenem ptujsko bolnišnico, kajti tudi v naši ptujski bolnišnici niti od daleč ni vse tako kot bi biti moralo. Shod je bil prekomunističen, čeprav so govorili na njem tudi g. Kopač in so bile povabljeni k sodelovanju vse ptujске organizacije. No, in čeprav lani pri shodu ni bilo vse tako kot bi moralo biti, se je letos vendarle nekaj začelo prizidavati k bolnišnici. Toda kakor smo izvedeli, delež tega prizidka ni namenjen bolnikom, temveč za g. prim. in č. sestre. Podrobno o tem vam bom že drugič pisal. Zdej pa naprej.

Čim se je izvedelo za smrt Masaryka, tega velikega demokrata in borca za svobodo, so nekatere hiše razobesile žalne zastave. Ugotoviti pa moramo, da je bilo teh hiš sramotno malo. Razumljivo nam je, da jih niso obesile hiše hitlerjevce, toda ne razumemo, zakaj jih niso razobesile hiše mnogih Slovencev. 20. sept. je bila komemoracija za Masarykom. Dvorana je bila nabito polna, samo to je škoda, da so bila predavanja po večini neaktualna.

19. sept. smo imeli v Ptujshod prosvetni tabor, ki ga je obiskalo iz vse Slovenije precej ljudi. V sprevodu je šlo okrog 2.500 ljudi (ne pa 5.000), med mašo pa je bilo zbranih 8 do 10.000 ljudi. Večina je bila mladine in žensk. Vzkljkalo se je mnogo, najbolj g. notranjemu ministru, g. Rogiču in Kreku, Jugoslaviji, Sloveniji in Slovenski zastavi (ki ni bila nikjer izobešana, ampak so visele same državne). Proti fašizmu je padel en sam vzkljk, za demokracijo in za zahteve delov. ljudstva in uladine pa sploh nobeden. Po taboru je bil telovadni nastop, nastopu so pa sledila izzi-

vanja. In kdo mislite si je skakal v lase? Človek bi mislil, da bodo dali mnogi duška svojemu ogorčenju nad vedno bolj predrznim in izzivalnim obnašanjem hitlerjevcev, ki bi že danes podarili Slovenijo najraje Hitlerju, če bi jo mogli. Toda kdor bi fako mislil, bi se krvavo motil. Izzivali so se takozvani klerikalci in liberalci. Eni so gnali svoj »Zdravo«, drugi svoj »Bog živi«, toliko časa, dokler ni prišlo do zelo žalostnih prizorčkov. O, ti slovenska pamet, ki se kregaš sama s seboj, med tem ko se tvoj sovražnik pripravljala za napad!

Nek del opozicije je na prosv. taboru sodeloval s tem, da je prejšnjo noč pisal po okolici zahteve po tajnih volitvah, nižjih davkih, da bi ostal slov. denar v Sloveniji i. t. d.,

naslovljene na g. notranjega ministra.

Pred nekaj dnevi so nas pa obisakli »Trbovljski slavčki«. Ves njihov program se je sestojal iz pesmi, ki jih pejejo razni meščanski pevski zbori. V teh psimih ni bilo nič trboveljskega — delavskega, novega. Zato je »stojšče« na koncu prireditve začelo vzklikati: »Eno trboveljsko, eno trboveljsko«. In res so zapeli: »Mi smo pa od tam doma, — kjer se sonček ne smehlja...«, toda opazili smo, da to pesem zdaj že zelo malo pejejo, da so že skoraj pozabili na njo.

Prav tako se je letos začela pri nas gibati »Ljudska univerza«. Predavanj sicer še ni — pač pa predpriprave. Zato bom o njej in o vseh drugih zadevah v Ptujju pisal prihodnjic. —zvek.

Ramo ob rami delavci in kmetje

Loška dolina, 7. oktobra.

Ne bo morda odveč, če javnost zve, kako živimo mi delovni ljudje iz loške doline. Kaj posebnega ne doživljamo, beda in krivica sta nam vsak dan v gosteh. Oni, ki res čutijo z narodom in mu skušajo pomoči, so že zdavnaj proglašeni za njegove sovražnike, celo za protidržavne elemente. To samo zato, ker gospodi ne gre v glavo, da je ob priliki občinskih volitev zmagala delavsko-kmečka lista. Nagrada za vstrajnost v borbi so v kakodnevne preiskave. Ker nismo otroci vsedržavne JRZ, se nas je ob pripravah v kmečko zbornico prezrlo. Kandidat te stranke se posvetuje o preceih kmečkih problemih z nekmeti. V takih prilikah pač nismo mogli oddati svojih glasov za človeka, ki rešuje kmečka in delavska vprašanja pri gospodi, ki pozna kmeta le takrat, ko rabi njegov glas. Letina je bila slaba. Žita še za seme ni bilo dovolj, zelje so gosenci požrle. Kar niso požrli črvi in miši, pa je pobila toča. Da bi ne bili brez nadloge, je že naša gospoda pred leti zaredila jelene, ki sedaj

uničijo to, kar je bog pozabil uničiti z vremeom in golaznijo. Tudi zajcev je bilo ne malo in je gospoda začelo zalego zelo razširila. Pa kmet mora marsikaj doprinesiti k zabavi gospode. Sploh pa se nam obetajo zlati časi. Davki bodo v kratkem, kot se čuje odpravljani. Pravijo, da bo to tedaj, ko se bodo dovolj razmnožili mladi v »pumparicah« prepani z rdečimi pasovi in z klubčki na glavi. Ti da se gredo baje za »vero in bogas«, o katerem pravijo, da bo odpravil davke. Če hočeh v Ljubljani kupiti brzoparilnik, se boš lahko prepričal, da je cena istega od proizvajalca do prodajalca narasla za celih 800 Din. To je seveda prav. Nekateri celo pravijo, da je to edino zveličaven način gospodarstva. Mi pa mislimo drugače, smo celo v veliko presenečenje marsikoga, prepričani o pravilnosti svojih misli. Vse zgornje bomo lahko odpravili, če se bomo ramo ob ramo delavci in kmetje borili za pravično stvar in se strnili v močen delavsko-kmečki pokret. —S.

Politično pismo iz Dobove

Dobova, v oktobru.

Za časa svoje diktature si je g. Živković zamislil »demokracijo« po svoje. To njegovo pojmovanje je bilo v tem, da mora biti vedno ena vsedržavna stranka, ki bi se šla za »opozicijo«. Po receptu g. Živkovića so nastale J. N. S., državna stranka in Ljotičev »Zbor«. S takim receptom o »demokraciji« se je g. Živkoviću posrečilo manj zgrajene opozicionalce zlasti v Hodžerovi stranki, ki se je v Sloveniji rekrutirala iz bivših pripadnikov S. L. S. in S. K. S. in iz demokratov, pač iz onih lahkonveržev, ki so mislili, da ho Hodžerova stranka skrivna trdnjava proti režimu. Pa so se kruto varali. Pa tudi g. Živković trikrat ni uspel. Množice so kmalu uvidele namero Živkovića in Hodžere, ki sta hotela z falzifikatom »demokracije« v obliki jugoslovenstva prikriti hrvaške in slovenske težnje na ta način, da bi zavila »borbo« proti režimu v neko megleno jugoslovensko »opozicionalnost«. Pa ljudje niso dolgo šli na led. Danes se v Sloveniji »borbaši« lahko preštejejo na prste. Malo resnejša pa je stvar z J. N. S. in z Ljotičevim »Zborom«. Za te mastoje močne jugoslovenske kapitalistične firme, ki so svoj politični recept patentirale v Rimu in Berlinu. Ti dve stranki nimata med narodom nobene zaslombe in vendar vzdržujeta ogromen strankin aparat. Kar je preje pritekalo iz državne blagajne za umetno življenje tega političnega nestvora, pritekalo sedaj iz denarnic pravtnikov, ki so v izkoriščanju delovnega ljudstva nabrali milijone, ki jih skušajo zvišati še s političnim

kapitalom. Aparat, kot razna tajništva, tisk in drugo, se baje plačuje iz članarine neobstojećih članov.

Ljotičevci in jeenesarji prirejajo po deželi »sestanke« Udeleženci se pripeljejo vedno iz mest, Beograda, Zagreba, Ljubljane, Maribora in na kraju samem »pridobijo« nekaj domačinov za »krajevni odbor«. Vsi vedo, da je Zagreb za vedno hrvaški in kljub temu se je zadnjič pripeljalo k nam v Dobovo iz Zagreba nekaj četnikov »orjunccev in pojarjev«, ki so z domačini odpadniki izzvali mirno ljudstvo. Prišlo je do krvoprelitja. Izzivači so seveda pobegnili, ko so zvedeli, da neborozhenim fantom prihajajo na pomoč starejši kmetje.

Peščica teh izzivačev se pojavlja sedaj tu sedaj tam in dela vtis, da jih je mnogo. Pred kratkim so se iz vse države zbrali v Ljubljani. »Jutro« jih je naštel nad 1500, »Slovenec« pa samo 150. Pa tudi temu dosti ne verjamemo, odkar njegovi »mladci« v pumparicah niso nič boljši. Mi imamo svoje mnenje o takih maškeradah. Slovenskemu ljudstvu je treba kruha in ne uniform, posebno ne, dokler je to razcapano. S prezirom do demagogije onih, ki imajo slovenstvo v zakupu in do terorja onih, ki mislijo, da se narod vzgaja v revolverji in batiniami ter z vstrajnostjo v borbi za človečanske pravice malega človeka bo slovensko delovno ljudstvo odstranilo pravičen odnos do vseh neslovenskih političnih skupin. Ta odnos mora biti samo, vstrajna in disciplinirana borba.

Mladi Jeenesarji na plan!

Maribor, 6. oktobra.

Preteklo nedeljo je bil v mariborskem hotelu »Zamorec« sestanek omladinske organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke, ki ga je časopisje JNS označilo za trenutek, ko bo stopila na plan vsa nacionalna mladina Maribora in njegove okolice. Sklicatelj sestanka pa so bili deležni neprijetnega razočaranja, ko je precej velika dvorana samevala v praznini. Med zborovalci, ki jih je bilo te okoli 30, je bil najštevilnejši odbor, nadatje je bilo polnoštevilno zastopano uredništvo in upravno osebje »Večernika«, ostali zborovalci pa so bili znani obtoženci in obsojenci iz prihovskega procesa. Takšen je bil torej zbor mariborske omladine JNS. Slovenska napredna mladina je sama dovolj razsodna, da bojkotira takšne in podobne sestanke, pa naj bodo pod firmo kateregakoli fašizma. Zato ji vsa čast!

Most smrti na Ježici

Čitali smo v »Slovenskem narodu« članek pod naslovom »Most smrti na Ježici«. Vse kar je napisal pisec je točno. »Most smrti« kriči po takojšnji preureditvi, ker ne ustreza več današnjemu avtomobilskemu razvoju.

Ker je članek objavil »Slovenski narod«, torej list, ki je vsa leta zagovarjal Živkovičev režim in takrat ni odkril »mostu smrti«, čeprav je bil tisti čas prav tako nevaren kakor je danes, se iz tega vidi, da ima članek politično ozadje. Jeenesarji so v opoziciji. Sedaj vidijo nedostatke, potrebe in želje naroda. To pa samo radi tega, da bi se prikupili ljudstvu. Nismo še pozabili, kako je bilo, ko je bil Živković na površju. Dobro tudi vedo kako so nas vsa leta po vojni varali. Klerikalci so ščuvali narode na liberalce, socialiste, na oboje in obratno. Vsa leta po vojni se vrši strankarska borba, a most smrti je pa še vedno na Ježici. Kmeti, delavci in obrtniki; že dvajset let bo, kar se preklamo med seboj. Dvajset let čakamo in pričakuje-

mo, da se bo ta ali ona stranka za nas brigala. Toda čakali smo zaman! Ali naj čakamo še dvajset let, da se nas bodo usmili.

Dovolj je čakanja in sovraštva med nami! Vsi smo kmetje delavci in obrtniki, vsi moramo garati za tiste, ki nas ščuvali. Združimo se v slovensko fronto! Podprimo naš tisk! Solidarno in vztrajno na delo in zmaga bo naša. Potem pa ne bodo več »mostovi smrti« predmet strankarskega boja. —cu.

Akademija »pumparic«

Ig pri Ljubljani: 5. X.

V nedeljo, 26. septembra so pri nas priredili akademijo »pumparic«. Ob tej priliki so razvili zastavo, vredno nad 4 jurije. Domačini smo videli vso zadevo na lastne oči. Da pa ne bo javnost verjela slovenskemu poročevalcu, poročamo sledeče. Bilo je do 10 domačih in 23 tujih fantov, vsi v »pumparicah«, nekaj deklet in otrok in do 20 katoliških študentov in nekaj desetih domačih in okoliških radovednežev. Ves pomp v današnjih časih dosti ne pomaga, kar železode ni sit od hrane, ki jo zavzijejo oči. Ljudje počasi prihajajo k pameti in se sprašujejo, čemu je treba parad, dokler ni kruha.

z- Najvišjo železobetonsko zgradbo v Evropi so te dni dogradili na Češkoslovaškem v Zlinu. Stavba je visoka 76 metrov. Gradili so jo 17 tednov, vsak teden po eno nadstropje. Najvišji evropski nebotačnik je zgradil Bata.

z- »Novi list« je naslov novemu tedniku, ki je prišel izhajati v Zagrebu. Izdaja in urejuje ga Miroslav Pintar. V uvodniku sporoča javnosti, da bo pisal o vseh sodobnih vprašanjih z zrelašča narodnih želj in potreb.

p- »Hrvatsko Jedinstvo« se imenuje novi tednik, ki je prišel izhajati v Varaždinu.

p- Za novega admirala ruske mornarice je imenovan admiral Viktorov, dosedanji poveljnik sovjetske mornarice Orlov pa je razrešen svojih dolžnosti.

Ljudska

reg. pomožna blagajna

Samopomoč

V MARIBORU, ALEKSANDROVA CESTA 47
POVERJENIŠTVO: LJUBLJANA, TYRŠEVA 34

naznanja smrtne primere svojih članov v mesecu

avgustu 1937.

ZAGAR MARIJA, zasebnica, Ljubljana;
MAYERHOFER JOHAN, ieklarski mojster v pok., Guštanj;
KANCLER STEFAN, dminar, Hoče;
SONNENWALD TEREZIJA, šivilja, Kamenščak;
SIPEK BARBARA, posestnica, Laško;
ŠKERBEC FRANC, čuvaj v pok., Sava;
KOSER JULIJA, trgovka, Maribor;
DROŽG MARIJA, gostilničarka, Jelenče p. Pesnica;
ULBING MARIJA, vpokojenka, Sv. Nikolaj;
SPINDLER MARIJA, posestnica Krčevina-Maribor;
PUCONJA JERA, posestnica, Ljutomer;
KOSS MARIJA, prevžitkarica, Trg Lemberg;
BREZNIK ANTONIJA, prevžitkarica, Studenci;
NOVINSEK ANA, prevžitkarica, Velenje;
ZUPANIČ TEREZIJA, zasebnica, Maribor;
MOLAN MARIJA, prevžitkarica, Črnc p. Brežice;
TRATNIK JOSIP, predelavec, Celje;
KRONOVSEK IVAN, posestnik, Sv. Peter v Sav. dol.;
ŽIGART FRANC, višji sodni oficijal v pok., Sv. Lenart v Slov. gor.;
POBEC ANDREJ, delavec, Celje;
VARL LEOPOLD, čuvaj drž. žel. v p., Pobrežje, Maribor;
PLEVAČAK ANA, prevžitkarica, Stojnošelo p. Rogatec;
PAVALEC PETER, posestnik, Studenci;
ROJKO MARIJA, posestnica, Maribor-Pobrežje;
HUBER IVAN, čevlj. mojster, Maribor;
MULEC FRANC, skladiščnik, Tezno;
STUHEC MARIJA, vdova orož. narednika v p., Maribor;
WEILER ANASTAZIJA, zasebnica, Maribor.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča pogrebna v skupnem znesku

Din 221.850.—

Kdor še ni član »LJUDSKE SAMOPOMOČI«, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

Blagajniško načelstvo

Najboljše in najcenejše usnje
ter vse čevlarske potrebšine
dobite v usnjarni

VIKTOR KOŠI
MARIBOR, Kralja Petra trg 9

Maribor - Rotovž

Nogavice, pletene jopice, puloverje
(volnene) in vso galanterijsko blago
kupite res najcenejše v trgovini

Slavan Ribarič

Sport

Mnogo naših naročnikov in čitateljev je izrazilo željo, da bi poročali v listu o sportnih dogodkih. Ustrezamo tej želji, naše dopisnike pa prosimo, da nam odslej poročajo tudi o sportnih dogodkih v njihovem kraju.

Neuspeh Jugoslavije v Varšavi. Naša državna reprezentanca je v nedeljo igrala s Poljsko v Varšavi nogometno tekmo. Naši igralci so bili za igro precej nerazpoloženi in je zmagala Poljska z rezultatom 4:0 (2:0). Tekma je bila izločilna za nadaljne sodelovanje pri svetovnem prvenstvu, ki bo prihodnje leto v Parizu. Jugoslovani bodo v revanžni tekmi, ki bo v Beogradu spomladi, nedeljski neuspeh le težko popravili.

Podvezno nogometno prvenstvo. V mariborskem okrožju LNP so bile v nedeljo odigrane tri prvenstvene tekme. Največ zanimanja je bilo v Mariboru, kjer je tekam prisostvovalo nad 1500 ljudi. V prvi tekmi med SK Rapidom in Čakovečkim SK je v ogorčeni bitki zmagal Rapid 2:1 (1:1). Gostje iz Čakovca so nudili velik odpor in bili borbeni tako, da bi zaslužili tudi zmago. — V drugi tekmi je ISSK Maribor slavil lepo zmago nad starim rivalom SK Železničarjem, ki ga je premagal 3:1 (1:1). Železničarji so v zadnjih tekmah precej popustili in se bodo morali zelo potruditi v bodoče, če se računajo na sodelovanje, v finalnem tekmovanju v prvenstvu Slovenije. Nasprotno pa je ISSK Maribor vedno boljši in vse kaže, da se vrača boljšim, starim časom naproti. — V Čakovcu je SK Mura premagala domačega Gradjanskega s 3:0. — Na prvenstveni tabli-

ci je na prvem mestu Rapid z 8 točkami, na drugem je Mura, na tretjem Maribor, nato pa sledijo Železničar, Čakovečki SK in Gradjanski.

Druga nogometne tekme. Zagreb: Gradjanski:Concordija 5:3. Beograd: repr. Beograd: repr. Temišvar 4:1. — Skoplje: repr. Jugoslavija B; repr. Južna Srbija 7:1. — Dunaj: Madžarska:Avstrija 2:1. — Pariz: Francija:Švica 2:1. — Oslo: Norveška:Iriska 3:2.

Državna liga. Tekmovanje v državni ligi se bo nadaljevalo prihodnjo nedeljo. Igrali bodo: v Ljubljani Ljubljana: Hajduk v Zagrebu Hašk-Concordija, v Sarajevu Slavija: Gradjanski in v Beogradu BSK: Bask in Jedinstvo: Jugoslavija.

»Slovenec« in Daljni vzhod

Že nekaj mesecev divja na Kitajskem osvobodilna vojna japonskega imperijalizma. Metoda, ki se jih japonska vojska poslužuje, so take, da so se ob njih zganili celo konservativni krogi Londona in Pariza, da je v Društvu narodov prišlo do enodušne obsodbe tega japonskega barbarstva. Zdej po tolikih mesecih klanja in po razdejanju Sanghaja, bombardiranju Nankinga in Kantona, zdaj pa nam nedeljski »Slovenec« prinese vest, da se vojni požar na Daljnem vzhodu šele pripravljala, da ga kajpak pripravljala Sovjetska Zveza in da je Japonska samo nedolžno jagnje, ki bo moralo prenašati grehe drugih. Zares, nobena nesramnost in nobena laž ni dovolj velika, da je ne bi zvesto ponatisnil gospodje iz Kopitarjeve ulice, ki hočejo druge učiti politične morale. Kaj bo s slovenskim narodom, če se bo dal braniti od ljudi, ki se ob vsaki provokaciji mednarodnega fašizma možko postavijo na stran provokatorjev in napadalcev? Kje je tu doslednost?

Izdaja za konzorcij STANKO HITI, novinar v Mariboru / Odgovorni urednik STEFAN KOVAČ, odvetniški pripravnik v Mariboru / Tiska Mariborska tiskarna, predstavnik rav. nataji STANKO DETELA

